

Уллу, жарыкъ байрам бла, сыйлы жамауат!

Шабат кюн, 2015 жылны 28-чи марты

№№ 54-55 (19726)

Багъасы 20 сомду

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Кокону Малкъар халкъны жангырыууну кюню бла АЛГЫШЛАУ

Къабарты-Малкъарны багъалы жамауаты!
Бюгон республикабызны жамауаты магъаналы шартны – Малкъар халкъны жангырыууну кюню белгилейди. Республикада жашагъанлары барысын да, бек алгъа уа къарындаш малкъар миллетни, ол жарыкъ байрам бла алгъышлайма.

Таулула кёгюнчюлюк сынагъандыла, алай не огурусулманмагъандыла, не кёлсюзлюк этмегендиле, тюзлюк хорларыгъына ийнанганлай, адет-тёрелерин, адеп-къылыклары да сакъалагъандыла. Тарых туугъан жерлерине къайтхандан сора озгъан жылланы ичинде экономика, социальный эмда культу

тура жаны бла да айныгъандыла, уллу жетишимле да болдургъандыла.

Бюгонлюкде уа Россей Федерацияны халкъларыны кёп миллетли юйорюнде жангы жашау къурайдыла. Ала мындан ары да мамырлыкны эмда къуралуулукъну жолу бла таукел алгъа барлыкларына, социальный айныуу жолунда бютонда уллу бийикликке жетериклерине бир ишеклигим жокъду.

Бу къууанч кюн малкъарлылагъа эмда Къабарты-Малкъарны битеу халкъына алгъыш эте, насып, ырахатлыкъ эмда монглыкъ тежейме!

КЕНГЕШ

Округну социально-экономика жаны бла айнытынуу амалларына къаралгъангы

Тюнене Владикавказда Россей Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толугъ эркинликке келечиси **Сергей Меликов**ну председателлик этиуу бла регионну субъектлерини башчыларыны кенешлери болгъанды. Анда СКФО-ну социально-экономика болумларын айнытынуу онларына къаралгъанды, Уллу Хорламны 70-жыллыгъына аталгъан къууанчланы тап къууруну эмда тынгылы бардырууну, аланы кезиуунде къоркъуусулукъну эмда жамауат низамны жалчытынуу проблемаларына артыкъда уллу эс бурулгъанды. Аны ишине **Юрий Кок**ов да къатышханды.

Къабарты-Малкъарны Башчысы Север Осетия-Алания Республикада Махтауулукъну мемориалына гюлле салгъанды, Уллу Ата журт урушну вете-

ранларына «1941-1945 жыллада Уллу Ата журт урушда Хорламгъа 70 жыл» деген юбилей майдалла бериле туруп ала бла тюбешгенди, илму миллет библиотекада багъалы затланы кёрмочюне къарагъанды.

27-чи мартда МВД-ны Ич аскерлерини кюню белгиленгенди бла байламлы 49-чу оператив энчи бригаданы тийресинде кеслерини борчларын толтура жоулгъан аскерчилени эсгеруе жораланган ингириле бардырылыпкъдыла. Эки кюнню ичинде СКФО-ну субъектлерини башчылары Владикавказны предприятяларына бла маданият объектлерини бир къауумунда болуукъдула.

КЪМР-ни Башчысыны бла
Правительствосуну
пресс-службасы.

Тюбешю

«Ол бизге бек къыйматлы ышаныулукудгу»

Къонакъланы алгъышлай, Ю.А.Кокон бу магъаналы спорт форуму бардыруугъа Къабарты-Малкъарны сайлагъанлары ючюн жорек ырызлыгын билдиргенди. «Ол бек уллу ышаныулукудгу. Аллай бийик даражалы халкъла аралы эришиле – жаланда спорт болуп къалмай, бир бирни иги билдире эмда ангыларгъа онг берген ишди. Чемпионатха къатышханлагъа, къонакълагъа да уллу культура программа хазырланганды, ол республиканы адамлары эмда бек ариу жерлери бла шагъарейленирге себеплик этеригине ышанама», -дегенди.

Прагалос чемпионатха хазырлануу тынгылы болгъанын чертип айтханды. Къабарты-Малкъар бек ариу болгъанын да сагъынургъа унутмагъанды. «Мында алааматды, биз хар затны да жаратабыз», -дегенди.

Тюбешиюну ахырында анга къатышханла бир бирге саугъала эмда эсде къалырча суратла бергендиле.

Чемпионатха 28 европалы къыралдан 157 спортчу къатышды. Аладан сора да, 25 сыйлы къонакъ, 150 къырал къулукъчу, 40 халкъла аралы судья келгендиле.

Чемпионат

Жай Олимпиада оюнлагъа спортчуланы сайлауу баш магъаналы кезиуу

Бу кюнледе Налчикде уллу спорт байрам башланганды. Тхэквондодан Европаны биринчи чемпионатын бардыруу бла байламлы сыйлы жумуш бизни республикагъа ышанылгъанды. 28 къыралдан – Россейден, Австриядан, Бельгиядан, Франциядан, Армениядан, Азербайджандан, Болгариядан, Хорватиядан, Кипрден, Чехиядан, Финляндиядан, Португалиядан, Норвегиядан, Грециядан, Венгриядан, Исландиядан, Израильден, Италиядан, Молдовадан, Монакодан, Польшадан, Чехиядан, Румыниядан, Швециядан, Сербиядан, Тюркден, Белоруссиядан бла Украинадан – 150-ден аслам спортчу олимпиада аууруукъ категорияда биринчилик ючюн эришгендиле. Аланы сермешлерин къырк халкъла аралы классы судья тингенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Концерт

Бирликни бла шүөхлукъну ингири

27-чи мартда Къырал концерт залда Малкъар халкъны жангырыуу кюнюне аталгъан байрам концерт болгъанды. Ары республиканы Парламентини депутатлары, Правительствоу членлери, министрстволаны бла ведомстволаны, шахарланы бла районланы келечилери, къырал организацияладан бла учрежденияладан жамауат да жыйылган эди.

ГКЗ-ны фойесинде уа Локияланы Рашитни кийиз коллекциясындан экспонатладан бла атлары айтылгъан художниклерибизни суратларындан аламант кёрмюч да къуралгъанды. Концерт программаны Газаланы Алим Инна Кашежваны сёзлерине жазылгъан «Зовут меня в Балкарию» деген жыр бла ачханды. Бу чыгъарма бюгонлюкде халкъыбызны са-

лауатына айланганды дерчады. Жыйылгъанла артистге къызыуу къарсла бла тюбегендиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Юрий Коконну обращениасын Правительствоу Председатели Мусукланы Алий окъугъанды. Юрий Александрович, Республиканы Парламентини Правительствоу бла бирге малкъар халкъны, Къабарты-

Малкъарны битеу жамауатын да бу жарыкъ байрам бла алгъышлагъанды. Ата-бабаларыны тарых журтларына къайтханларындан сора таулула республиканы жамауаты бла бирге экономикада, политикада, культурада, социальный айныуда уллу жетишимлеге жетгенлерин, ала бюгонлюкде Россей Федерацияны кёп миллетли уллу, бириккен юйорлеринде келлик кюннге ышаныулу, ачыкъ кёзден къарагъанын да чертип, Юрий Александрович мындан арысында да малкъар халкъ мамырлыкны, келишуулукъну жолу бла барлыкына ышанганын билдиргенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Жай Олимпиада оюнлагъа спортчуланы сайлауну баш магъаналы кезиую

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Чемпионатны къуанчылы халда ачылыуна сыйлы къонакъла КЪМР-ни Башчысы Юрий Коков, Тхэквондону европалы союзуну башчысы Афанасиос Прагалос, Тхэквондону россейли союзуну башчысы Анатолий Терехов, республиканы Правительствою Президенти Мусукланы Алий, КЪМР-ни Парламентини Президентели Татьяна Егорова, Жамауат палатасыны президентели, Тхэквондону россейли союзуну къурау советини башчысы орунбасары Чеченланы Ануар, белгилли спортчула къатышхандыла.

Жыйылгъанланы алларында селеше - Юрий Коков былай айтханды: «Спортну, жашлыкны эмда шүөлхукну байрамы бла сизни таза жюректен алгышлайма. Бизни республикада тюрлю-тюрлю даражалы кеп турнирле бардырыла тургъандыла. Алай бу чемпионат кесини магъаналылыгы бла аланы араларында энчи жерни алады.

Нек дегенде аны эсеплерине кере 2016 жылда жай Олимпиада оюнлагъа къатышырыкъ спортчула айырылыккъдыла. Бу сыйлы борчну тамамлауну бизге ышанганыгъыз ючюн сау болугъуз. Айтхылык спортчулагъа, фахмулу тренерлеге, тхэквондодан европалы школаны келечилерине къонакъбайлыкъ этуу - бизге уллу къуанчыды.

Белгилисича, спортну бу тюрлюсюню юсю бла жигитлик бла кертлик дайым хорлам келтирген эришилени бардырууну мураты толгъанды. Биогонлюкде аны бла кюрешген жаш адамалы саны тохтаусуз ёседди. Жангыз да Къабарты-Малкъарда мингенд аслам спортчу жараула этедиле. Былтыр а бизде тхэквондодан сабий-жаш тёллю спорт школ да ачылгъанды.

Сизни кубокла бла майдалла ючюн къаты кюреш сакълайды. Бу эришуле спортчуланы, къараучуланы да эслеринде фахмулулукну бла бийик усталыкъны хорламакъа къалсынла. Эм кючлю къытсын!» - дегенди ол.

Афанасиос Прагалос а, тхэквондону союзуну президентича, дуняны кеп жерлерин, къыралларын кюргенин, алай Нальчикке келюню аны жашауунда энчи сынама

болгъанын белгилегенди. «Аны сейирлик табийгъаты, огурлу адамлары, ариулугу бу жолу-чулугуму ёмурде да унутулрукъ туюндюле. Россейни Тхэквондодан союзу Анатолий Тереховну башчылыгында терк айныды эм жер башында бек кючлюлени бирине саналады. Биз барыбыз да бусагъатда тарых магъаналы ише къатышабыз - тхэквондодан бу чемпионат даражалылыгына кере биринчи. Ол аллай кеп магъаналы эришулеге жол ачарыгына ийнанам», - дегенди. Ахырында ол чемпионатны къурагъанлагъа, республиканы адамларына да ыспас этгенди.

Анатолий Терехов да Тхэквондону европалы союзу чемпионатны бизде ётюрюрге оную этгенлери ючюн ыразылыгын билдиргенди. Къабарты-Малкъарны башчылары, эришулени къурау комитети уллу ишни тамамлагъандыла, эришулени бийик даражада бардырыр ючюн, аслам къыйын салгъандыла, деп чертенди ол.

Спортчула, тхэквондочуну антын къатлап, судьяла тюз багъа бичерге айтхандарындан сора Юрий Коков чемпионатны башларгъа старт бергенди. Бек алгъа залгъа миллет кийимлери бла жашла бла

къызыла чемпионатха къатышхан хар къыралны байрагын тутуп чыкъгъандыла. Андан сора уа спортчуланы, къонакъланы, къараучуланы да Къабарты-Малкъарны халкълары бла шагъырейлендиридир муратда жарыкъ маданият программа къурагъанды. Ала, миллет тепсеулеге къызыу къарсла уруп, артыкъда бек бюсорегенлерин кюргюзгендиле. Тёппеланы Алим, къазакъланы ансамбльлери, Атталаны Азгор бла Оксана Хакулова жырлары бла къууандыргъандыла.

Эришулени юслеринден айтханда, ол кюн россейли Руслан Поисеев молдованлы Степан Димитров бла тюбешгенди. Алгъадан бизники чабыулланы аслам этгенча кюрюнгенди, алай молдованлы аны ачылуу 11:10 эсеп бла хорлагъанды. Руслан а «доммакъны» алгъанды. Болсада жыйымдыкъ командабызгъа къыралны эм кючлю спортчулары киргенлери себелли алыкъа алтын майдалла кеп келирлерине ышанулулукъ барды.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.
Суратланы **ХОЛАЛАНЫ Марзият**
алгъанды.

Бирликни бла шүөлхукну ингири

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Сора кезиу жыргъа, тепсеуге жетгенди. «Кабардинка» академиялы къырал тепсеу ансамбль малкъар халкъны терели макъамларына аякъ бюкгенди, «Кубанские казаки» къырал ансамбль да баямлагъанды фахмулулугун. Концертни къурагъанла аны баш темасына уллу Россейни санында жашагъан къабарты бла малкъар халкълары шүөлхукларынын чыгаргъанлары себелли артистле Теппеланы Алим, Хусен Шапов, Къабардгъаланы Зухура, Ауэс Зешев, Азамат Беков, Жаболаны Арсен

эм бирсиле да, эки тилде да жырлап, къараучуланы къууандыргъандыла. Башыланы Магометни жыя къобузда, Моттайланы Тимурну уа сыбызгъыда аламат соллары да энчи къууат бергендиле ингириге. Аланы макъамлары эшитилген къадад концертни бардыргъанла Шабатукъланы Фатима, Ислам Макоев бла Денис Васильченко Мечиланы Кязимни, Къулийланы Къайсынны, Алим Кешоковну, Отарланы Керимни назмуларын окугъандыла. Концерт «Мени Къабарты-Малкъарым» деген жырны макъамына жарыкъ фей-

ерверкленди атылулары бла ахырына жетгенди.

Бу байрам малкъар халкъ, къыйын сынамадан ётюп, жашаугъа, дунягъа да ийнанулулугун тас этмегенин белгисиди. Быллай аламат проектте режиссерлукъ этген КЪМР-ни бла Ингушетияны культураларыны сыйлы къуллукъчусу Галина Сапрыкинагъа да жюрек ыразылыгыбызны билдирдирге сиебиз.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.
Суратны **ХОЛАЛАНЫ Марзият**
алгъанды.

Документле

**З.А.Тлапшокваны
Къабарты-Малкъар
Республиканы Сыйлы
грамотасы бла саугъалауну
юсюнден
Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ**

Кеп жылланы ахшы ишлегени ючюн **Тлапшоква Зоя Аубекировна** - чекленген жууаплылыгы болгъан «Нальчик» сатыу-алуу-производство фирма» обществону директорун-Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

**Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысы Ю. КОКОВ**
Нальчик шахар, 2015 жылны
24-чю марты, №40-УГ

**Къабарты-Малкъар
Республиканы къырал
саугъалары бла
саугъалауну юсюнден
Къабарты-Малкъар
Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ**

Культураны бла искусствону айнытугъа уллу къыйын салгъанлары ючюн «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти» деген ат атаргъа **Гузев Тимур Аликовичге** - «Къырал музыкалы театр» къырал казна культура учрежденияны жырчысына **Гусейнов Олег Мусовичге** - «М. Горький атлы орус драма театр» къырал казна культура учрежденини артистине **Каграманья Наталья Александровнагъа** - «М. Горький атлы орус драма театр» къырал казна культура учрежденини актрисасына

Созайланы Асхатны къызы Мариягъа - «Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драма театр» къырал казна культура учрежденияны актрисасына **Хашев Каншоуби Заудиновичге** - «А.Шоенцукъ атлы къабарты къырал драма театр» къырал казна культура учрежденияны актёрюна.

**Къабарты-Малкъар
Республиканы
Башчысы Ю. КОКОВ**

Нальчик шахар, 2015 жылны
26-чы марты, №41-УГ

Келишим

Эл мюлкге - аслам себеплик

Кеп болмай Россейни Эл мюлк министерствосу бла Къабарты-Малкъарны Правительствою республикада эл мюлкню айнытыргъа болушлукъгъа къырал бюджетден 226 миллион ахча бёлюнорча келишим болдургъандыла. Документге кере субсидия малчылыкны, терек эм тахта бахчаланы айнытыргъа, продукцияларын жарашдырырча амалла къуаргъа да себеплик этерикдиле.

Быйыл Россейни Эл мюлк министерствосу бла КЪМР-ни Правительствою бир уллу эм юч къошакъ келишим бегитгендиле. Аны бла байламлы республикада бёлюмню айнытырча биогонлюкде къырал бюджетден 858 аслам миллион сом жиберилгенди.

Светлана САМЧЕНКО.
КЪМР-ни Эл мюлк
министерствосуну
пресс- службасы.

Парламент

Пенсия реформа чырмаусуз барыр ючюн

КъМР-ни Парламентини Председателинде Жамауат советни кезиуле жыйлыуунда пенсияланы төлеу бла байламлы законланы толтурганда түбеген чырмаула сюзюлгендир.

Түбешуню ача, спикер Татьяна Егорова бу вопрос артыкда мағаналы болганын чертгенди. «Биогюнлюк Россияни пенсия системасында тюрлениуе бола турдадыла. Бу жыйлыууда уа законлада болган кемчиликлени ачыкхлап, аладан къутулууну жолларын табарбыз деп ышанама. Парламентни, Правительствону эмда Пенсия фонду баш борчлары - абаданла келир заманларына ышаныулуку бла кыарарча этиуду», - дегенди ол.

Татьяна Борисовна 2013 жылда къабыл кёрюлген «Страховой пенсияланы юсеринден» эмда «Накопительный пенсияланы юсеринден» федерал законла быйыл 1-чи январьдан кючлерине киргенлерин белгилегенди. Жангылыклагъа тийишлиликде пенсия айлыкыга кере саналады. Аны бла бирге урунуу стажны мағанасы да ёседи.

Татьяна Егорова кырал къуллукчулагъа пенсияланы тергегенде эмда социал пенсияла тохташдырыла туруп хайырланылган жангы жорукъланы юсеринден да айтханды. «Кыралда пенсия система кыралып бошалганды. Болсада жамауатны соруулары кёпдюле. Власть органла алагъа эс буругъа керекдиле», - деп чертгенди ол.

Реформаны, законлада жангылыкъланы юсеринден доклад бла РФ-ни Пенсия фонду къМР-де бёлюмюню башчысыны экинчиси Зарема Дикинова сёлшенгенди. Ол келтирген шартлагъа кере, биогюнлюкде Къабарты-Малкъарда страховой пенсия 173 миң адамга бериледи. Ол тиширыулагъа 55 жыл толгъанда, эр кишилеге уа 60 жылдан сора төленеди. Аны бла бирге адамны урунуу стажы да 15 жылдан, пенсия коэффициент а 30-дан аз болмазгъа тийишлиди.

Пенсияны страховый кесегин санауу жангы жорукъларына кере, анга аскерде къуллук этген жылла, сакъатха, саулуугу осал болган сабийген неда жыл саны 80-ден атлаган адамга кыараган кезиу да киредиле. Андан сора, баласына 1,5 жыл толгунчу ишлемей, юйде турган атанагъа да ол кезиу пенсиясына къошулукуду. Алай битеу да бирге алты жылдан кёп болмазгъа тийишлиди. Алгын а ол төрт жыл болганды.

Зарема Дикинова пенсия болжалдан алгъа не заманда төленгенин да аныгылатханды. Законлагъа тийишлиликде саулуугуна къоркъууу производство ишлеген адам, аны урунуу стажы бар эсе,

жыл саны жетмегенине да кыарамал, пенсияга чыгаргъа эркинди.

Башха жангылыклагъа кере, урунуу пенсия жыл саны жетгенге, страховой эмда накопительный кесеклеге бёлюнеди. Биринчисини ёлчеми хар адамга да бирчады. Сёз ючюн, жылны аллында ол 3935 сом болганды, февралда этилген индексациядан сора уа 4383 сомга жетгенди. «Алай бла республикада страховой пенсияланы орталык ёлчеми 9833 сомду. Аны санагъанда, адамны хакъы, стажы да тергеледиле. Алай жыл саны жетгенден сора да пенсия алмай ишлеп турган адамны пенсиясы хар жылдан да кёбейтелиди», - дегенди докладчы.

1967 жылдан сора туугъанла уа пенсияларын къурауу амалларын сайларгъа эркиндиле: накопительный неда страховой. Аны ючюн, Пенсия фонду жержерледе бёлюмлерине келип, заявление жазаргъа тийишлиди. Эл молкде ишлегенлени пенсияларын тохташдырыуда да бардыла тюрлениуе.

Жыйлыуда «КъМР-де кырал къуллуклада эмда кырал службаны къуллукларында ишлегенлеге кырал пенсияла төлеуно юсюнден» закон къалай толтурулганы да сюзюлгенди. Аны юсюнден докладчы КъМР-ни урунуу, иш бла жалчытуу эм социальный къоруулау министри Тюбейланы Альберт этгенди. Ол келтирген шартлагъа кере, республикада аллай пенсия 566 адамга төленеди. Тюбей улу кырал къуллуклада ишлегенлени урунуу китапчыклары жарашдыргъанда, битеу шартланы, ол санда бир къуллукдан башхасына кёчюрюно юсюнден актланы, законлада кёргюзтолген башха документлени тюз толтурган артыкда мағаналы болганын чертгенди.

Ахырында КъМР-ни Парламентини Председателинде Жамауат советни ишнин планы сюзюлюп, къабыл кёрюлгенди. Жыйлыуда сауугъала да болганды. Граждан обществону институтларын айнытуугъа салган кыйыны ючюн Жирослан Вологирова КъМР-ни законла чыгарыуу органыны Сыйлы грамотасы берилгенди. Теммоланы Тахир а парламентаризмин айнытуугъа салган кыйыны ючюн спикерни Ыразылыккъ письмосуна тийишли кёрюлгенди.

Кенгеш жууалпы органлагъа эсгертиуе къабыл этиу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

СОЗАЙЛАНЫ Ахмат

Байрамбыз балхам танглы болсун!

Бу байрам күн манга жангы Кёрюнеди, балхам танглы.

Ышарыуу келди алай, Хар арбазгъа сюйюп кырай...

Кюн тийдирсин жүреклеге, Кыуат берсин тилеклеге,

Жырлы болсун таулу байрам, Кесинде уа- таулу байракъ,

Нюрюн жая хар таулугъа, Боран жетмей бу таулагъа...

Эллерибиз жангырсынла, Тауларыбыз жарысынла.

Кёчгюнчюлюк жарасына Бу байрамла жарасынла!

Айран кибик байрам болсун, Сюймеген а- хайран болсун!

Дегенни айтып, чыкъдым жолгъа, Мен кесим да байрам болгъа...

Сора манга бир кесекден Ауаз келди уллу кёкден.

Ол а: «Кязим, Къайсын,-деди,- Хар тангга алгъыш айтсын,-деди.

Ма, Керим да, Берт да,-деди, Хар жазычу-бетди,-деди.

Бу Шахмырза, бу уа Залий, Была бары -халкъга закий».

-Бирге бу алты сёздю, Манга уа ма-алтын сёздю.

Манга уа ма-алтын тауду, Хар бири да саппа -сауду,

Мени къалам кыардашларым, Миллетими тау жанглары,-

Дедим, байрам кюннге атлай, Халкъ алгъышын къатлай, къатлай...

Биогюнню күн -манга жангы, Юйюмде уа- отум жанды...

Айбатпандырыу

Терек бахча орнатхандыла

«Кёп болмай Майский шахарда Улуу Хорламны 70- жыллыгына атап, жангы парк къуралганды», - деп билдиредиле Май районну администрациясыны пресс-службасындан.

Парк районну администрациясыны башчысы Александр Кислицынни башламылыгы бла къуралганды. Анда терекчилкден бла юлкюледен онжети тюрлюсюн орнатхандыла. Алары санында табийгатда бек аз түбегенле да бардыла. Терекчилени орнатыргъа администрацияны ишчилери, Улуу Ата

журтну эм тылны ветеранлары, сора «Урунну сабийлери» деген жамауат организацианы келечилери да къатышхандыла.

«Жангы парк юч бёлюмден къуралганды. Биринде назы, экинчисинде кенгине ёсген терекле, барысы да къатны битген а ючюнчю зона боллукду. Май айга алары бир-бирлери чагъып окъуна башларыкъдыла,-дейди Александр Кислицын.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

ХОРЛАМНЫ СОЛДАТЛАРЫ

Кёнделенден - Магдебургга дери

-Урушда жаралы болганымдан сора энтта да 70 жыл жашарыкъ сунмай эдим... Жаашуу, саулуугу ючюн артыкъ бек кыайгъырмагъанла хорлайдыла, деучюдюле. Ол урушда уа кесин бир адам да аймагъанды. Хорлам да ма аны ючюн бизники болганды. Совет халкъ туугъан жерине сюймекликини, патриот сезимни хайырындан ууатханды душманны, - дейди Улуу Ата журт урушун ветераны, Элбрус районну сыйлы гражданини Биичекуланы Исмайлыны жашы Хажи-Мурат.

Ол 1923 жылда Кёнделенде туугъанды, 1957 жылда Терс-Къолгъа кёчеди. Минги тауну этеклерине келген биринчи юйорлени санында эди деге да боллукду. «Ал кезиуледе чатырлада жашаргъа тышгенди. Артта юй да салдыкъ. Мен Россияни Илмула академиясыны Бийик тау-геофизика институтуну Элбрусда комплекс экспедициясында ишлеп башлайма», - деп эсгереди ветеран.

Бийчекку улу СССР-де бек бийик тау

шолну ачылууна себеплик этгенледен бириди. Таулула Орта Азиядан бла Къазахстандан туугъан журтларына къайтханда, Терс-Къолда школ ачынуу кыайгъысын кёрюп башлайдыла. Хажи-Муратны айтыуу бла окъуу классла экспедицияны отоуларындан биринде къураладыла. Сабийчилени окъутууну Зоя Гавриловна Матюхина кьолгъа алады. Ол экспедицияны ишчилеринден бирини юй бийчеси эди. Сабийчилеге билим бериуно мағаналылыгын аныгылап, устаз Пятигорскдан Элбруска кёчеди.

Улуу Ата журт уруш башлангъанда уа, Хажи-Мурат, орта школу бошоп, Кызыл аскерге къуллукъгъа чакъырлыгъан эди. Ейскде лётный школда төрт ай окъуп, хауа-десант аскерге жибериледи.

1941 жылда немисли фашистле Одессага ёшюн урадыла. Бийчекку улу ол кезиуде взводну командири эди. Аны Одессаны къоруулау урушха жибериле. Ызы бла Дондагъы Ростов, Сталинград ючюн сермешлеге къатышханды.

Башха шахарланы душмандан азатлау къазауатха киришгенди. Совет аскерчиле бла бирге Дон, Днепр, Днестр, ызы бла Одер, Эльба черекледен демлеш этип ётгенди. Улуу Хорламгъа Магдебургга түбегенди.

Душман бла сермешледе этген жигитлиги ючюн Биичекуланы Хажи-Мурат Баш главнокомандующийни ыразылыгына тийишли кёрюлгенди, Ата журт урушун орденини экинчи даражасы бла эки кере, Александр Невскийни ордени, «Сталинградны къоруулагъаны ючюн», «1941-1945 жыллада Улуу Ата журт урушда хорлам ючюн» майдалла бла саугаланганды.

Ветеран уллу эм ариу юйор ёсдюргенди. Аны төрт кызы, төрт туудугу барды, аладан туугъанла да жети боладыла.

Алиса ТАРИМ,

Элбрус районну жер-жерли администрациясыны пресс-службасыны таматасы.

Айтхылыкык

Социалист Урунууни Жигити Тетууланы Шамсудинни атын бюгонлюкде да Узбекистанны халккы хурмет бла эсгереди. Ол анда кеп жылланы эл мюлкледен бирине башчылык этгенди, Акалтын райкомну биринчи секретарыны кууллугунда ишлегенди. СССР чачылгынчы аны аты совхозладан бирине окуйна аталган эди.

Окзургъа итениу
Тетуу улу 1932 жылда Уллу Малкърны Ышканти элинде туугъанды. Анга онбир жыл толгъанда, атасы ёлюп, кичи къарындашлары, эгечлери бла бирге аналары Буслийматны (кыыз тукъуму Забакъладан)

Кыйын болгъанына да къарамай, жаш билим алыргъа, окзургъа итингенди. 1954 жылда Къазахстанны республикалы учкомбинатыны Чимкентде бёлюмюне киреди. Ол кезиуде эки сабийни атасы эди. Арта ол Ташкентни къырал универ-

Къолунгдан келген игиликни бир кишиге аяма - ол аны жоругъу эди

къолунда къаладыла. Беш уаык сабийни анасына кёчгюнчюлюкню кыйынлыкъларын биринчи кюннен ахырына дери кеси башындан сынарга тюшгенди. Юйор Юг Къазахстаннга Киров районнга тюшеди. Сюрюнню кёргенле ол бек кыйын жерледен бири болгъанын айтыучудула. Жангы жерлени, хауасын кётюралмай, кёпле биринчи жыллада окуйна ёлген эдиле.

Шамсудинни юсонден аны жашы Тимур, ол бюгонлюкде Къабарты-Малкърны Башчысыны Администрациясында ич политика жаны бла управленияны таматасыны экинчисиди, булай эсгереди: «Атам айтыучусуча, ала къум жерледе тохтагъан эдиле. Адамла жерни къазып, башын къамиш бла жабып, аллай юйледе жашап башлайдыла».

Кёчгюнчюлюкге дери Шамсудин орта школну 5-чи классын бошагъан эди, Къазахстанда уа окууун андан ары бардырады. 1945 жылда Киров районну Винсовхозунда школ-интернатха жюрюп башлайды, алай аны бла бирге уа анга ишлерге да тюшеди. Ансыз юйорге баш кечиндирге он боллукъ туюл эди.

Биринчиден, мюлкде уётчик болады, ызы бла уа, 16 жыл толгъандан сора, терек бахчачы бригадагъа башчылык этеди. Анга уа 40 кыыз киргендиле, ол санда арта аны юй бийчеси боллукъ Шамкыыз да. Ала илипине къызгандыла - хар бригада кюннге 5-6 кубометр жерни кетерирге борчу эди.

ситетини агроном факультетин бошагъанды.

Артха къалгъан мюлкню - алчыланан санына

1963 жылда Тетуу улуну Узбек ССР-ни Сыр-Дарья областында «Балут-3» совхозгъа ону этерге чакырадыла. Ол не жаны бла да артха къалгъан, борчларын ахырда толтуралмагъан мюлкледен бирине саналгъанды. Отузбиржыллык директорну башчылыгында алчыланан санына чыгады. Ол жыл (1964 жыл) Шамсудиннге биринчи къырал саугъа бериледи - Урунууни Кызыл Байрагыны ордени.

- Атам айтычусуча, ол ишлеп башлагъанлай, эл къабырлагъа элтген жолну тапландырып, аны тегерегине таш хуна, ичине уа бир гиче межгит салдыргъанды, - деп эсгереди Тимур. - Ол а баш магъаналы жумушладан бири эди. Нек дегенде кюн бузулса, ёлюкню элтирге, асырарга да онг ахырда жокъ эди. Бу ишлери ючюн узбеки акъсакълалла анга уллу ыспас этгендиле. Алай межгит ючюн а атам районну таматаларына чакырылгъанды...

Совхоз, Узбекистанны мюлклерини асламыча, мамукъ ёсдюрюю бла кюрешгенди. Сентябрьден октябрьге дери уа республикада жашагъанла барысы да, ала къайда ишлегенлерине да къарамай, бахчалагъа чыккы бек кыйын, адамны къарыуун алгъан, ишледен бириди. Урунганланы аят мурат бла толусун-

лай механизацияланган амалгъа кёчюп башлайдыла. Аны уа биринчилени арасында Тетуу улу таматалык этген мюлкде тамамлайдыла. Алай бла школчуланы бла студентлени тирлик алгъан кезиуде окзууларындан бёлрге кереклиси болмай къалады.

-Атамы мамукъну ёсдюрюю жаны бла сынауу, билими уллу болгъанды. Ол кезиуде бир-бир къуллукъчула планны болжалдан алгъа толтургъа итингендиле. Алай мамукъ бир юлкную юсюнде окуйна бирча жетмейди. Аны болжалдан алгъа жыйсанг а, бутакъларын сындыргъа къоркъуу барды. Аны ючюн атам мамукъну кечирек алыргъа кюрешгенди. Аллай оноулары ючюн район башчыладан таяк да тийгенди, - дейди Тимур.

Къауум замандан а бу амал кесини хайырлылыгын кёргозтеди. Алай бла Шамсудин районну, республиканы да башчыларындан махтау алады. Ол таматалык этген совхоз а кеп жылланы алчыланан санында болгъанды.

Тетуу улу ишчилерини жашау халларына, аланы урунуу болумларын кзурагъа энчи эс бургъанды. Ма бир-эки юлгю. Совхозда механизаторлагъа бирча кийимле берилгендиле. Ала аны тирликни байрамларинда неда урукъ салыу башлангангынды кийиучу эдиле. Уллу жетишимле болдурганланы саугъалауу да энчи төрелери болгъанды. Агитмашинада, жарык макъамланы сокъдура, жетишимли

совхозчуну юйюне келип, аны ата-анасын, юйорюн, къоншуларын да жыйып, саугъаны аланы аллында бергендиле.

Къайгырыулу оноучу

Шамсудинни мюлкюнде урунганланы къолайлыкълары башхаладан 2-3 кереге уллу болгъанды. Аны ючюн анга иш излеп келгенле кеп эдиле. Аны да ангыларчады: хакъ уллу жашау журтла салгъандыла, балаларын сабий садлагъа журютген ата-анала хакъ төлемегендиле. Андан сора да, биринчи классха баргъан сабийге кийимле, окзууда керекли затланы сатып алыргъа ахчаны совхоз бёлгенди.

Школла ишлетип, шахарладан хореографиядан, музыкадан устазланы чакыргъанды, республикада белгиле театр труппала совхозчуланы алларында ойнарча амалла этгенди жангычы. «Шуёхлукъну поезди» да аны башламчылыгы бла кзуралды. 200-300 алчы ишчи жыйылып, СССР-ни шахарларына экскурсиялагъа барыучу эдиле. Къоранчланы уа совхоз кесине алгъанды.

Битеу бу башламчылыкъла эсленмей къалмагъандыла. Тетууланы Шамсудин 1970 жылда «Жигер урунганны ючюн Владимир Ленин туугъанын - 100 жыл» деген майдал кёлюл болады. Бир жылдан а «Сыйлыкълыкны Белгиси» орден бла саугъланды. Кысыха замандан анга «Узбек ССР-ни сыйлы агроном» деген ат аталады. Андан сора да, Ленинни ордени эки кере бериледи, ВДНХ-ны алтын, кюмош, доммакъ майдаллары бла кеп кере саугъланнганды.

Белгилилик

1974 жылда Тетуу улу Узбек Республиканы Сыр-Дарья областыны Акалтын районуну райком секретарына айырылады. Бу къуллукъда ол он жылны ишлегенди.

26-чы февральда 1981 жылда анга «Социалист Урунууни Жигити» деген ат аталады эмда Ленинни ордени бла «Серп и молот» алтын майдал бериледиле. Узбекистанны Компартиясыны Ара комитетини биринчи секретары Шараф Рашидов, Шамсудиннге бейик даражалы саугъала берилген билгенден сора, аны анасы Баблинагъа Нальчикге сёлешип, булай иш кёллю, жетишимли, жигерли, фахмулу жаш ёсдюргени ючюн

ыразылыгын айтхан эди.

-Биз Узбекистанд Нальчикге кёчебиз деп, хар жылдан да хазырланып, сакълап тургъанбыз, - деп эсгереди Тимур. - Алай атам хар жангы къуллукъгъа салганлары бла жолгъа чыгъуубуз арт болжалгъа тюше эди. «Манга быллай ышаныулык этилгенде, къалай кетип къалайм? Адамланы къалай алдайым. Келир жыл кёрербиз, - деучю эди ол.

Дагъыда республиканы оноучулары аны кетерине артык бек ыразы болмагъандыла. Алай Узбекистанны хауасы, анама ахырда жарашмай, ол саулугъун тас этип башлайды. Алай бла атам, кесгин ону этип, 1984 жылда бизни юйор Нальчикге кёчеди. Мен Узбекистанда жашагъан жылларымы, нёгерлерими, къоншуларымы жюрёк жылыулык бла эсгеричюме».

Атамы насийхат сёзлери

Къабарты-Малкърда Тетууланы Шамсудинни эл мюлк продукция жаны бла баш къырал инспекторну къуллугунда ишлерге чакырадыла. Мында да ол билимин, сынауун аямай, алгынча, бет жарыкълы урунады. Алай 1994 жылда, анга жалаанда 62 жыл толгъанда, ол ауушады. «Атамы жашау кыйын болгъанды. Гитчелигинде ёксюз къалып, юйорню ауурлугъун кеси бононуна алгъанды. Къырал оночуланы алларында кесини тюзлюгюн кеп кере къорууларгъа тюшгенди. Мюлкюнде хайырланган методикала ючюн таяк тие да тургъанды, арта уа ала жашаугъа, производствогъа сингдирилгендиле.

Атам бизге, сабийлеге, сакъ, аны бла бирге уа къаты болгъанды. Хар заманда да тюзлюк жанлы болургъа юйретгенди: «Амалынг бар эсе, адамгъа билеклик эт! Сёз берген эсенг, анга кертичи бол! Болушургъа ючюн-къарыуунг жетмей эсе да, амалык этмеге уа къолунгдан келликди», - ма аллай жорукъларда юйретгенди.

Хурмет бла сакълынадыла

Биз а юйорде юеуленбиз. Тамата къарындашым, женетли болсун, эрте ауушанды. Эгечим Зухура Ташкентни къырал университетини биология факультетин бошагъанды. Кичи къарындашым Муса-Руслан аскерчи, шёнюдө отставкагъа чыккъанды, юстицияны подполковнигини, ёкюлдю. Атам туудукъларын артыкда бек сыйгенди, аланы не айтханларына да угъай демегенди», - дейди Тимур.

Ма алай болгъанды Тетууланы Шамсудинни жашау эч урунуу жолу. Ол бу дуниядан кетгенди 20 жыл озгъанды, болсада аны таныгъанла, билгенле, биргесине ишлегенле жашы Тимургъа кзурада сёлешгенлей, аны эсгергенлей турадыла.

Кёчгюнчюлюкню кыйын жылларында ма, Шамсудинча, иш кёллю, миллетин сыйген, анга кертичилигин тас этмеген жашланы бла кызыланы хайырындан сакълаялгъанды малкър халк кесини миллет энчилигин, келир кюнун да. Сыйын, намысын, даражасын да.

КСАНАЛАНЫ Фатима

СУРАТДА: (башында) Узбекистанны Компартиясыны Аксыны биринчи секретары Шараф Рашидов Шамсудинни саугълалады.

КЪАРМАШЫУ

Аны клиникасына сабийле окъуна къоркъмай барадыла

Байзулланы Лейла жаш къыз болганлыкыгъа, Тырнаууз шахарда стоматология клиника ачханды.

Ол школну алтын майдалгъа, Ростовда медицина колледжни уа къызыл дипломгъа бошагъанды. Ызы бла Кисловодскда экономика эм право институтда бийик билим алгъанды. «Мени Тырнауузуно ючюнчо номерли школунда устазларым бек къючлюе эдиле. Вольфрам-молибден комбинат ишлеген заманда Совет Союзуно шахарларындан бизни шахарыбызгъа кеп къюлюе специалист жыйылгъан эди. Школ устазларым берген билимни хайырындан колледжде, институтда да ахырысы бла да

къыйналмагъанма», - дейди Лейла.

Стоматологияны уа атасыны тенги, Ростовда грек-рим тугушуудан жыйымдыкъ команданы тамата тренери Арминак Гайбаряны юй бийчеси Любовь Фёдоровна ючюн сайлагъанды. «Атамы къарындашы Магометни юй бийчеси Марина да ары барсам сие эди. Ала уа манга бек жууукъ, багъалы адамладыла», - дейди къыз.

Лейланы атасы, жаннетли болсун, Байзулланы Юсюп бизни республикада грек-рим тугушууну мурдорун салгъан адам эди. СССР-ни спортуну устасы эм спорт школну директору болгъанды. Жыл сайын анга бла Мырзаланы Хызырге аталып эришуле бардырыла-

дыла. Юсюпню къарындашы Магомет да спортну бу тюрлюсюно федерациясын къурагъанды, спорт школну директору эди, бусагъатда курорт бизнесни айнытады.

Лейлагъа бир ай болгъанда, атасы аварияда ёлгенди, алай Магомет, ыннасы Шайбат, аппасы Къайсын, бек алгъа уа анасы къызыны соймекликни дуниясында эркелетип ёдюргендиле. Стоматология клиникагъа аппаратураны да ол бла Магомет алгъандыла.

Лейланы анасы дюгерлиди - Дзерасса Медоева. «Владикавказда ыннамы да бек сюеме, дюгерча тюз тауча иги сёлешмей эсем да, айтханымы ангылайдыла, - дейди хунерли къыз. - Устазларым да

башха миллетлени адамлары, юйюбюзде да алай болгъаны ючюн болур, мен интернационалистме. Алай таулу халкъны къадарына сансыз туюлме, насыплы болса сюеме, миллетиме бир зат бла жарасам эди, деген акъыл бла жашайма.

Клиникагъа келген ата-анала арта сабийлерин да келтиредиле, ол а манга ышанганларын кёрюзтеди. Сау болсунла. Ишими юсю бла Тырнауузда кепле бла шухё болгъанма. Жууукъ заманда клиникама ортодонтуна чакъырырга умутлума, мында да аллай специалистле жокъдула. Къысхасы, адамланы ыразы этер ючюн, къолумдан келгенни аярыкъ туюлме.

КЪАПЛАНЛАНЫ Марзият.

МУРАТХА ЖЕТИУ

Огъурлулукъну бла туугъан эллерине сюймекликни аламан хайыры

Быйыл бизни республикада болгъан огъурлу эм магъаналы ишледен бирине Огъары Малкъарда спорткомплексни ачылыуун санаргъа боллукъду. Бусагъатда кеп элледе бардыла аллай мекамла, алай төрт минген артыкъ адам жашагъан элде уа спортну сойгенлеге, бютюнда тугушууну сайлагъанлагъа, бир зат да жокъ эди. Кеплени жарыкъ умутлары толгъанды.

Цийкъанланы Мухаммет.

Беш да Тау элде аты айтылгъан, намысы да жюрюген Цийкъанланы Мухадин хажини аты аталгъанды спорткомплексге. Бир жаны бла сейир этерчады: ол бу ишге башчылыкъ нек этгенди, бу эки ангылауну араларында не байламлыкъ барды? Цийкъан улу кеси уа Мухаммат фэйгъамбар спортну сойгенин айтады. Муслиман адам ийманын къюлендирирге, ниетин таза этерге, аны бла бирге уа санын-чархын айнытыргъа, саулыкълу болургъа итинирге борчлуду, дейди.

«Улуу Малкъар деп бошдан айтмагъандыла элибизге. Бу эрттегили журтубуздагы межгитге оноулашыргъа, даулаш затланы сюзерге къошуу элден, республикаладан да келип болгъандыла, мында акъыл сёз сураргъа ийменмегендиле. Аллахха кеп шукур, эски межгитни да жангыртып бошадыкъ», - дегенди хажы.

«Заман» газет алгъаракъда Терс-Къолда межгит ачылгъаныны юсюнден жазгъан эди. Анда Ставрополь крайны муфтийи Мухаммад Рахимов: «Жаш адамла межгитлеге келир ючюн, анда улайгъан адамла да болургъа керекдиле», - деген эди. Огъары Малкъарда ма аллай хурметли

акъсакъланы башчылыгы бла жангы межгит салыннганды, эскиге реставрация этилгенди, энди спорткомплекс да ачылды.

Ол жамауатны къючу бла ишленгенди. Анга къурулушну прорабы болуп тургъан Негерланы Жамболат да шагъатлыкъ этеди. «Мухадин хажы мени мында ишлерге чакъыргъанында, эм алгъа мекам асыры уллу болуп, битмей къалыр деп арсарлы болама. Сора: «Алгъа гитчерегин сюеп, артада, къолубуздан келсе, анга къоша-къоша турумму эдик?» - дейме. Хажы уа: «Угъай, проектге кере барлыккъды къурулуш. Аллах айтса, хар зат да тап болур», - деп кёллендирген эди.

Бир жол, къореше тургъаныбызлай, бир къабартылы жаш кирип келеди, таныгъан - билген адамыбыз туюл эди.

Спорткомплексни къурулушна кепле къатышханлыкыгъа, бир кезиуде анга тынгылы спонсор керекли болгъаны ачыкъланнган эди. Аллай да табылгъанды - Мухадин хажини бизнесмен жашы Мухаммет. Ол Москвада экономиканы бийик школунда студентлени окъутады, Россейде белгили алимди.

Кеси уа спорткомплексни битдиргенлей, жангы къурулушну башлагъанды - поликлиника къыстау ишлене турады. Диагностика шёндюю дунияда бек багъалы затды, сёз ючюн, томографияны кепле этдиралмайдыла. Цийкъанланы Мухаммет поликлиникагъа аппаратура салып, эллиле хакъсыз саулыкъларына къаратырга онгла къуаргъа мурат этеди.

Огъары Малкъарны администрациясыны башчысы Атабийланы Аслан элден чыкъгъан кеп бизнесмен жашла ёсген жерлерине къолларындан келгенича болушханлай тургъанларын чертгенди. Москвада, Санкт-Петербургда, башха россейли шахарлада неда Нальчикде жашасала да, туугъан эллерин унутмайдыла.

рибиз туюшонгендиле.

Мекам ачылгъан кюн Огъары Малкъар къонакъладан толуп къалгъан эди, къошуу республикаланы делегациялары таулануы жашау турмушларына бийик багъа бичгендиле, жерибизни ариулугъуна да сейир этгендиле.

Анда Осетияны муфтийи Хаджимурат Гацалов дюгерлиени бла таулануы араларында байламлыкъ не заманда да

Огъары Малкъарда спорткомплексни кёрюмдюсю.

эсгерип, аланы жолларына къайтсакъ, барыбызгъа да иги боллукъду», - дегенди.

Хасавюрт шахардан келген тренерле Абдул Магомедов бла Ахмет Гасанов Дагъыстанда эркин тугушуу кенг жайылгъаны себепли сабийле саулыкълу жашауну сайлайдыла, наркотикледен, ичгиден узакъдыла, дегендиле. Энди малкъарлы сабийлени да жарулагъа жюрюрге онлары боллукъду.

- Сабийлик жылларыбызда бек сие эдик тугушуу бла къореширге, алай жокъ эди аллай амалыбыз, - дегенди кёкушникай-каратеден халкъла аралы категориялы судья Занибекланы Асхат. - Бир жол школгъа Цийкъанланы Мухаммет келеди да, каратеден приёmula фитнесе бла къореширча тренажёр зал да ачылыкъды.

Спорткомплексни директору Эндрейланы Татаркин айтханнга кере, эркин тугушудан, боксдан секцияладан сора да, тиширула фитнесе бла къореширча тренажёр зал да ачылыкъды.

Улуу Малкъарда бириккен кючлю жамауат болгъанын битеу Кавказ да кёрдо. Ол бек уллу жетишимди, барыбыз да ёхтемленирча шартды.

БАЙСЫЛЛАНЫ Марзият.

«Къабыргъаларыгъызда блока бирча нек туюлду», - деп сорарды. «Да хар ким къолундан келгени чакълы бирин келтиредиле, бири-бир жерде, экинчиси - башхада», - дейме. Ол сейир этеди, сора бир талай кюнден бизге минг бла юч жюз блок жибереди».

Бир бирлери бла да байламлыкъ, шухёлукъ жюртедиле. Ол жаны бла бизни элибиз юлгюлюдю дегге боллукъду. Нек дегенде биз бир бирибизге игилик тилеген, билеклик этген къададарда халкъча сакъланырыбызны, айнырыгыбызны, саныбыз да ёсеригине эллиле-

кючлю болгъанын чертгенди. «Революциядан сора бизни акъсакълаларыбыз тубешип, жангы власть бла къалай жарашып жашарыкъларын сюзгендиле, кенгешгендиле. Бюгюнюлукде уа, жарсыгъа, арабызда байламлыкъ къарыусузу, аппараларыбызны сынауларын

Понедельник 30 марта

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.15 «Контрольная закупка»
09.45 «Жить здорово!» (12+)
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Сегодня вечером» (16+)
14.25, 15.15, 01.15 «Время покажет» (16+)
16.00 «Мужское/Женское» (16+)
17.00 «Наедине со всеми» (16+)
18.00 Вечерние новости
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» (16+)
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ФАРЦА» (16+)
23.40 «Вечерний Ургант» (16+)
00.00 «Познер» (16+)
01.00 Ночные новости
02.05 «Наедине со всеми» (16+)
03.05 «Модный приговор»
04.05 «Контрольная закупка»

Россия 1

05.00 «Утро России»
07.07, 07.35, 08.07, 08.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «УТРО»
09.00 «Украденные коллекции. По следам «черных антикваров» (12+)
09.55 «О самом главном». Ток-шоу 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 ВЕСТИ КБР «ХЪЫБАРЫЩЫХЪЭР» (каб. яз.)
11.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «ЖАНГЫЛЫКЪЛА» (балк. яз.)
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» (12+)
12.55 «Особый случай» (12+)
14.30, 17.10, 19.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» (12+)
16.00 Т/с «ЦВЕТ ЧЕРЕМУХИ» (12+)
18.15 «Чабан всех времен и народов». Ветеран труда Харун Малкандуев
19.00 «Наше наследие»
19.10 «День, из которого невозможно уйти». Прозаик Б. Чипчиков
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «ПЕПЕЛ» (12+)

23.35 «Украденные коллекции. По следам «черных антикваров» (12+)
00.35 «Гении разведки. Артур Артузов» (12+)
01.35 X/ф «АДВОКАТ»
03.00 «Горячая десятка» (12+)
04.05 «Комната смеха»

06.00 «Кофе с молоком» (12+)
09.00 «Дело врачей» (16+)
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА. НОВЫЕ СЕРИИ» (16+)
12.00 Суд присяжных (16+)
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» (16+)
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00-16.00 ПРОГРАММА НОТР «НАЛЬЧИК». 2015-й – Год литературы. «Азык мой – душа моя», с. Бабугент (12+)
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРИ» (16+)
18.00 «Говорим и показываем» (16+)
19.40 Т/с «ЛЕНИНГРАД 46» (16+)
21.40 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» (16+)
22.40 «Анатомия дня»
23.30 Т/с «МАСТЕРА СЕКСА» (16+)
00.40 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» (16+)
01.46 «Настоящий итальянец». «Красота по-итальянски» (0+)
02.45 «Судебный детектив» (16+)
04.00 Т/с «ПЯТНИЦКИЙ. ГЛАВА ТРЕТЬЯ» (16+)
05.00 Т/с «ППС» (16+)

ТВ-Центр

06.00 «Настроение»
08.05 X/ф «ВЫСТРЕЛ В СПИНУ»
10.15 «Александр Збруев. Небольшая перемена» (12+)
10.55 «Доктор И...» (16+)
11.30, 14.30, 17.30, 22.00, 00.00 События
11.50 «Постскриптум»
12.50 «В центре событий» с Анной Прохоровой. (16+)
13.55 «Осторожно, мошенники!» (16+)
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 Городское собрание (12+)
15.55, 17.50 Т/с «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» (12+)
18.20 «Право голоса» (16+)

МИР

19.50 Т/с «МЕЖДУ ДВУХ ОГНЕЙ» (12+)
21.45, 01.25 «Петровка, 38» (16+)
22.30 «Сделано в России» (12+)
23.05 Без обмана. «Волшебная» техника» (16+)
00.30 «Тибет и Россия. Тайное приятие» (12+)
01.40 X/ф «КАРТУШ» (12+)
04.05 X/ф «РОДИТЕЛЬСКИЙ ДЕНЬ» (16+)

ПРОГРАММА 1 КБР

06.00 «Республика. Картина недели». Информационная программа
06.35 «Ахшы адет – халкны бетиди» («Хороший обычай - совесть народа»), с. Верхняя Балкария (балк.яз.) (12+)
07.05 «Цыху къэс хуитш» («Право каждого») (каб.яз.) (16+)
07.25 К 70-летию Великой Победы. «Золотые звезды Кабардино-Балкарии. Герой Советского Союза Михаил Ягогов» (12+)
07.40 «Республика. Картина недели». Информационная программа
08.10 «Детали». Начальник отдела закса г. Нальчика Валентина Шервеева (16+)
08.35 «Ноб,пщэджэ...» («Сегодня, завтра...»). Педагогический колледж КБГУ (каб.яз.) (16+)
09.00 «Дыщ пкъуант» («Золотой ларец»). Передача для детей (каб.яз.) (6+)
09.30 X/ф «СЛАДКАЯ ЖЕНЩИНА» (12+)
11.20 X/ф «ЗАЛЕЗЬ НА ЛУНУ» (16+)
13.00 Новости
13.20 Д/с «Маленькие тайны больших людей» (12+)
14.15 Т/с «ФАРФОРОВАЯ СВАДЬБА» (16+)
16.00 Новости
16.25 Ток-шоу «Слово за слово» (16+)
ПРОГРАММА 1 КБР
17.20 Мультфильм (6+)
17.40 «Гъащэм и напкъуэцхэр» («Страницы жизни»). Старший научный сотрудник КБ ИГИ Фахри Хуаж (каб.яз.) (12+)
18.15 «ПОЧТА-49» (12+)
19.00 Новости Содружества

ПРОГРАММА 1 КБР

19.25 Мультфильм (6+)
19.30 «Новости дня». Информационная программа
19.40 «Жашауу бетери» («Грани»). Общественно-политический журнал (балк.яз.) (16+)
20.10 «Узыншоу фыщит» («Будьте здоровы»). Тележурнал (каб.яз.) (12+)
20.30 «Станица Котляревская в прошлом и настоящем». Презентация книги Михаила Клевцова (12+)
20.55 К 70-летию Великой Победы. «Мы памятью сильны». Сталинградская битва (12+)
21.25 К 70-летию Великой Победы. «Золотые звезды Кабардино-Балкарии. Герой Советского Союза Аслангер Масав» (12+)
21.40 «Новости дня». Информационная программа.
23.00 Новости
23.15 Т/с «КОЛЫБЕЛЬ НАД БЕЗДНОЙ» (16+)
02.25 Новости. Главная тема
0.35 Ток-шоу «Слово за слово» (16+)
1.30 X/ф «ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ, ИЛИ ПОСТОРОННИЙ ВХОД ВОСПРЕЩЕНЫ» (6+)
2.55 Д/с «Маленькие тайны больших людей» (12+)
3.45 Т/с «ТОВАРИЩИ ПОЛИЦЕЙСКИЕ» (16+)

Россия 2

06.30 Панорама дня. LIVE
08.15 Т/с «ВРЕМЕНЩИК. ПЕРЕВОРОТ» (16+)
09.55 Биатлон. Чемпионат России. Гонка преследования. Женщины
10.45, 00.40 «Эволюция»
11.35 Большой футбол
11.55 Биатлон. Чемпионат России. Гонка преследования. Мужчины
12.45 «24 кадра» (16+)
13.15 «Трон»
13.45 Т/с «ЛЕТУЧИЙ ОТРЯД. ПОРТ» (16+)
15.30 Т/с «ЛЕТУЧИЙ ОТРЯД. В ТИХОМ ОМУТЕ» (16+)
17.15 Т/с «ЛЕТУЧИЙ ОТРЯД. ПЯТОЕ ДЕЛО» (16+)
19.00, 21.45 Большой спорт
19.25 Хоккей. КХЛ. Финал конференции «Запад». СКА (Санкт-Петербург) - ЦСКА
22.05 «Ту-104. Последние слова лет-»

Россия К

23.00 Т/с «ВРЕМЕНЩИК. ПЕРЕВОРОТ» (16+)
02.20 Международный фестиваль экстремальных видов спорта «Прорыв»
04.05 Т/с «ПЫЛЬНАЯ РАБОТА» (16+)
06.00, 10.00, 12.00, 15.30, 18.30, 22.00 «Сейчас»
06.10 «Утро на «5» (6+)
09.30 «Место происшествия»
10.30 Т/с «ЧЕРНЫЕ КОШКИ» (16+)
12.30 Т/с «ЧЕРНЫЕ КОШКИ» (16+)
16.00 Т/с «ЧЕРНЫЕ КОШКИ» (16+)
19.00, 01.35 Т/с «ДЕТЕКТИВЫ!» (16+)
20.20 Т/с «СЛЕД» (16+)
22.25 Т/с «ТАКАЯ РАБОТА» (16+)
23.15 «Момент истины» (16+)
00.10 «Место происшествия. О главном» (16+)
01.10 «День ангела» (0+)

Россия К

07.00 Евроньюс
10.00, 15.00, 19.00, 23.10 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 X/ф «В РОДНОМ ГОРОДЕ»
12.20 Линия жизни. Никита Михалков
13.20 X/ф «СУДЬБА ЧЕЛОВЕКА»
15.40 «Прокрутая дверь. Писатель Л. Пантелеев»
15.40 «Головная боль господина Люмьера»
16.20 Т/ф «Свадьба Кречинского»
19.15 Главная роль
19.30 «Трагедия эпохи. Избранное»
20.10 «Спокойной ночи, малыши!»
20.25 «Правила жизни»
20.50 «Звезды о небе». Н. Нарочницкая
21.20 «Тем временем»
22.05 Эвард Радзинский. «Боги жаждут»
23.00 «Франц Фердинанд»
23.30 «Новый русский дизайн»
00.20 «Кино и поэзия. Пересечение параллельных»
01.00 С.Рахманинов. Симфония №3
01.40 X/ф «В РОДНОМ ГОРОДЕ»
02.40 Мировые сокровища культуры

Вторник 31 марта

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.15 «Контрольная закупка»
09.45 «Жить здорово!» (12+)
10.55 «Модный приговор»
12.20 Т/с «ФАРЦА» (16+)
14.25, 15.15, 02.25, 03.05 «Время покажет» (16+)
16.00 «Мужское/Женское» (16+)
17.00 «Наедине со всеми» (16+)
18.00 Вечерние новости
18.45 «Давай поженимся!» (16+)
19.50 «Пусть говорят» (16+)
21.00 «Время»
21.35 Т/с «ФАРЦА» (16+)
23.40 «Вечерний Ургант» (16+)
00.15 Ночные новости
00.30 «Структура момента» (16+)
01.30 «Наедине со всеми» (16+)
03.20 «Модный приговор»
04.20 «Контрольная закупка»

Россия 1

05.00 «Утро России»
07.07, 07.35, 08.07, 08.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «УТРО»
09.00 Год литературы в России. «Горцы». Народный поэт КБ АССР Къайсын Кулиев (балк. яз.)
09.15 «Вестник народа». Главный редактор газеты «Адыгэ псалъэ» Мухамед Хафицэ (каб. яз.)
09.55 «О самом главном». Ток-шоу 11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «ХЪЫБАРЫЩЫХЪЭР» (каб. яз.)
11.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «ЖАНГЫЛЫКЪЛА» (балк. яз.)
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» (12+)
12.55 «Особый случай» (12+)
14.30, 17.10, 19.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» (12+)
16.00 Т/с «ЦВЕТ ЧЕРЕМУХИ» (12+)
18.15 «Следы времени»
18.40 «Простые люди»
19.10 «Верим в чудо». Детская

художественная школа г. Нальчика
20.50 «Спокойной ночи, малыши!»
21.00 Т/с «ПЕПЕЛ» (12+)
23.50 «Страшная сила смеха»
00.50 «Национальная кухня. Помнят ли гены, что мы должны есть?»
01.50 X/ф «ИНСПЕКТОР ЛОСЕВ»
03.10 «Крест над Балканами» (12+)
04.10 «Комната смеха»

06.00 «Кофе с молоком» (12+)
09.00 «Дело врачей» (16+)
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА. НОВЫЕ СЕРИИ» (16+)
12.00 Суд присяжных (16+)
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» (16+)
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00-16.00 ПРОГРАММА НОТР «НАЛЬЧИК». «ДРУЖБА-1». 2015-й – Год литературы. Хроника КБР. Керим Отаров (12+)
16.20 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРИ» (16+)
18.00 «Говорим и показываем» (16+)
19.40 Т/с «ЛЕНИНГРАД 46» (16+)
21.40 Т/с «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ» (16+)
22.40 «Анатомия дня»
23.30 Т/с «МАСТЕРА СЕКСА» (16+)
00.40 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» (16+)
01.40 Главная дорога (16+)
02.20 «Судебный детектив» (16+)
03.35 Дикий мир (0+)
04.05 Т/с «ПЯТНИЦКИЙ. ГЛАВА ТРЕТЬЯ» (16+)
05.00 Т/с «ППС» (16+)

ТВ-Центр

06.00 «Настроение»
08.05 X/ф «СЛЕД В ОКЕАНЕ»
09.40 X/ф «ОСКОЛКИ СЧАСТЬЯ» (12+)
11.30, 14.30, 17.30, 22.00, 00.00 События
11.50 X/ф «ОСКОЛКИ СЧАСТЬЯ» (12+)
13.35 «Мой герой». Ток-шоу с Татьяной Устиновой (12+)
14.50, 19.30 Город новостей
15.10 Без обмана. «Волшебная» техника» (16+)
15.55, 17.50 Т/с «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» (12+)

МИР

19.30 «Новости дня»
19.40 «Telstudio». Кабардинский язык (12+)
20.10 К 70-летию Великой Победы. «Текэныгъэр къэзыхъэр» («Победившие»). Об участнике войны М. Казанчеве, п.Кенже (каб.яз.) (12+)
20.35 «Современник». Азамат Беков (16+)
21.10 «Гъагхэм дыпхэжэу» («Встречаем весну»). Концерт солистов Кабардино-Балкарского Музыкального театра. Первая часть (каб.яз.) (16+)

ПРОГРАММА 1 КБР

06.00 «Новости дня»
06.15 «Жашауу бетери» («Грани»). Общественно-политический журнал (балк.яз.) (16+)
06.45 «Узыншоу фыщит» («Будьте здоровы»). Тележурнал (каб.яз.) (12+)
07.05 «Гъащэм и напкъуэцхэр» («Страницы жизни»). Старший научный сотрудник КБ ИГИ Фахри Хуаж (каб.яз.) (12+)
07.40 «Новости дня»
07.55 К 70-летию Великой Победы. «Мы памятью сильны». Сталинградская битва (12+)
08.25 «Станица Котляревская в прошлом и настоящем». Презентация книги Михаила Клевцова (12+)
08.50 «Жомакъгъа чакъырабыз» («Приглашение в сказку») (балк.яз.) (6+)
09.30 X/ф «СТАРИКИ-РАЗБОЙНИКИ» (12+)
11.10 X/ф «ЛОВУШКА ДЛЯ СПЕЦА» (16+)
13.00 Новости
13.20 Т/с «КОЛЫБЕЛЬ НАД БЕЗДНОЙ» (16+)
16.00 Новости
16.25 Ток-шоу «Слово за слово» (16+)
ПРОГРАММА 1 КБР
17.20 Мультфильм (6+)
17.25 «Тайм-аут». Спортивная программа (12+)
17.40 «Дэфтэрхэм къалуатэ» («Архивы рассказывают...»), с. Исламий (каб.яз.) (12+)
18.15 «ПОЧТА-49» (12+)
19.00 Новости Содружества
19.25 Мультфильм (6+)

ПРОГРАММА 1 КБР

19.30 «Новости дня»
19.40 «Telstudio». Кабардинский язык (12+)
20.10 К 70-летию Великой Победы. «Текэныгъэр къэзыхъэр» («Победившие»). Об участнике войны М. Казанчеве, п.Кенже (каб.яз.) (12+)
20.35 «Современник». Азамат Беков (16+)
21.10 «Гъагхэм дыпхэжэу» («Встречаем весну»). Концерт солистов Кабардино-Балкарского Музыкального театра. Первая часть (каб.яз.) (16+)
21.40 «Новости дня»
23.00 Новости
23.15 Т/с «КОЛЫБЕЛЬ НАД БЕЗДНОЙ» (16+)
02.25 Новости. Главная тема
0.35 Ток-шоу «Слово за слово» (16+)
1.30 X/ф «СВАДЬБА МИРОИЗЛ» (16+)
3.30 Д/с «Маленькие тайны больших людей» (12+)
4.20 X/ф «ХОРОШАЯ ЖЕНЩИНА» (12+)

Россия 2

06.30 Панорама дня. LIVE
08.30 Т/с «ВРЕМЕНЩИК. ТАНК ПОРОХОВЩИКОВА» (16+)
10.10, 00.50 «Эволюция»
11.45 Большой футбол
12.05 X/ф «ПОДСТАВА» (16+)
16.00, 19.40, 21.55 Большой спорт
16.25 Хоккей. КХЛ. Финал конференции «Восток». «Сибирь» (Новосибирская область) - «Ак Барс» (Казань)
18.45 «Иду на таран»
19.55 Футбол. Товарищеский матч. Россия - Казахстан
22.15 X/ф «Правда о свержении. Правда о Ту-144»
23.10 Т/с «ВРЕМЕНЩИК. ТАНК ПОРОХОВЩИКОВА» (16+)
02.10 «Моя рыбалка»
02.40 «Диалоги о рыбалке»
03.10 «Язь против едъ»
03.35 «Рейтинг Баженова. Могло быть хуже» (16+)
04.05 Т/с «ПЫЛЬНАЯ РАБОТА» (16+)

Россия К

09.30 «Место происшествия»
10.30 Т/с «ЧЕРНЫЕ КОШКИ» (16+)
12.30 Т/с «ЧЕРНЫЕ КОШКИ» (16+)
16.00 «Открытая студия»
17.30 «Города - Герои. Брестская крепость» (12+)
19.00 Т/с «ДЕТЕКТИВЫ!» (16+)
20.20, 23.15 Т/с «СЛЕД» (16+)
22.25 Т/с «ТАКАЯ РАБОТА» (16+)
00.00 X/ф «ЖЕНАТЫЙ ХОЛОСТЯК» (12+)
01.50 X/ф «ЗАКОННЫЙ БРАК» (12+)
03.35 «Право на защиту. Последний удар» (16+)
04.35 «Право на защиту. Зверюга»

Россия К

06.30 Евроньюс
10.00, 15.00, 19.00, 23.10 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 X/ф «СТРАСТИ» ПО МИСС ХАТТО»
12.50 Плато измерение
13.20 «Александр Попов. Тихий гений»
14.05 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
15.10 «Виталий Бианки. Редактор «Лесной газеты»
15.40 «Сати. Нескучная классика...»
16.20 Эвард Радзинский. «Боги жаждут»
17.15 П.И.Чайковский. Концерт №1 для фортепиано с оркестром
18.00 Мировые сокровища культуры
18.15 «Волею судьбы. Евгений Чазов»
19.15 Главная роль
19.30 «Все можно успеть»
20.10 «Спокойной ночи, малыши»
20.25 «Правила жизни»
20.50 «Звезды о небе». Юрий Вяземский
21.20 «Игра в бисер» с Игорем Волгиным. «Н.В.Гоголь «Женитьба»
22.05 Эвард Радзинский. «Боги жаждут»
23.00 «Гостав Курбе»
23.30 X/ф «СТРАСТИ» ПО МИСС ХАТТО»
01.05 П.И.Чайковский. Концерт №1 для фортепиано с оркестром
01.55 Т/с «ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ»
02.50 «Гостав Курбе»

Среда 1 апреля

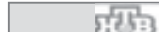

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.15 «Контрольная закупка»
09.45 «Жить здорово!» (12+)

Россия 1

05.00 «Утро России»
07.07, 07.35, 08.07, 08.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «УТРО»
09.00 «Гонение». Фильм Аркадия Мамонтова (12+)

22.50 «Специальный корреспондент»
00.30 «Гонение» (12+)
01.30 X/ф «ИНСПЕКТОР ЛОСЕВ»
03.00 «Русская Ривьера»
04.00 «Комната смеха»

06.00 «Кофе с молоком» (12+)
09.00 «Дело врачей» (16+)
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА. НОВЫЕ СЕРИИ» (16+)

06.00 «Настроение»
18.00 X/ф «ЧЕЛОВЕК С БУЛЬВАРА КАПУЦИНОВ»
10.05 «Табакова много не бывает!» (12+)

18.20 «Право голоса» (16+)
19.50 Т/с «МЕЖДУ ДВУХ ОГНЕЙ» (12+)
21.45 «Петровка, 38» (16+)
22.30 Линия защиты (16+)

ПРОГРАММА 1КБР
06.00 «Новости дня». Информационная программа
06.15 К 70-летию Великой Победы. «Текущий гонимый кзылхазар» («Победившие»). Об участнике войны Мата Казанчева, п. Кенже (каб. яз.) (12+)

19.00 Новости Содружества
19.25 Мультфильм (6+)
19.30 «Новости дня». Информационная программа
19.40 «Telestudio». Балкарский язык (6+)

06.30 Панорама дня. LIVE
08.40, 23.00 Т/с «ВРЕМЕНИК. СПАСТИ ЧАПАЯ!» (16+)
10.25, 00.40 «Эволюция»
10.55 Биатлон. Чемпионат России. Эстафета. Женщины

06.00, 10.00, 12.00, 15.30, 18.30, 22.00 «Сейчас»
06.10 «Утро на «5» (6+)
09.30 «Место происшествия»
10.30, 12.30 X/ф «БЕЛАЯ СТРЕЛА»
13.10 X/ф «СВОИ» (16+)

06.30 Евроньюс
10.00, 15.00, 19.00, 23.10 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 X/ф «МАКЛИНОК!»

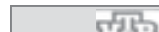

05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00, 03.00 Новости
09.15 «Контрольная закупка»
09.45 «Жить здорово!» (12+)

Россия 1

05.00 «Утро России»
07.07, 07.35, 08.07, 08.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «УТРО»
09.00 Кулинарное шоу «Сегодня в меню»

22.50 «Вечер с Владимиром Соловьевым» (12+)
00.30 «Частные армии. Бизнес на войне» (12+)
01.30 «Песач. Праздник обретения свободы»
02.05 X/ф «ИНСПЕКТОР ЛОСЕВ»
03.40 «Комната смеха»

06.00 «Кофе с молоком» (12+)
09.00 «Дело врачей» (16+)
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
10.20 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА. НОВЫЕ СЕРИИ» (16+)

06.00 «Настроение»
18.05 X/ф «ТЫ - МНЕ, Я - ТЕБЕ» (12+)
10.00 «Последняя любовь Савелия Крамарова» (12+)

Четверг 2 апреля

15.55, 17.50 Т/с «ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ» (12+)
18.20 «Право голоса» (16+)
19.50 Т/с «МЕЖДУ ДВУХ ОГНЕЙ» (12+)

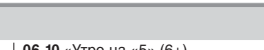

ПРОГРАММА 1КБР
06.00 «Новости дня». Информационная программа
06.15 «Жерми адамлары» («Люди моей земли»). Ветеран труда Фатимат Холамханова (балк. яз.)

19.30 «Новости дня». Информационная программа
19.40 «Telestudio». Кабардинский язык (каб. яз.) (12+)
20.10 «Гум имыхуж» («Назабываемые имена»). Народный артист РСФСР Мухарбий Сонов (каб. яз.) (12+)

06.30 Панорама дня. LIVE
08.40 Т/с «ВРЕМЕНИК. ЯНТАРНАЯ КОМНАТА» (16+)
10.25 «Эволюция»
10.55 Биатлон. Чемпионат России. Масс-старт. Женщины

06.10 «Утро на «5» (6+)
09.30 «Место происшествия»
09.30 X/ф «СЕРЖАНТ МИЛИЦИИ» (12+)

06.30 Евроньюс
10.00, 15.00, 19.00, 23.10 Новости культуры
10.15 «Наблюдатель»
11.15 X/ф «ОЧАРОВАТЕЛЬНЫЕ И ОПАСНЫЕ»

Пятница 3 апреля

1
05.00 «Доброе утро»
09.00, 12.00, 15.00 Новости
09.15 «Контрольная закупка»
09.45 «Жить здорово!» (12+)
10.55 «Модный приговор»
12.20 Т/с «**ФАРЦА**» (16+)
14.25 «Время покажет» (16+)
15.15 «Время покажет» (16+)
16.00 «Мужское/Женское» (16+)
17.00 «Жди меня»
18.00 Вечерние новости
18.45 «Человек и закон»
19.50 «Поле чудес»
21.00 «Время»
21.30 «Голос. Дети»
23.35 «Вечерний Ургант» (16+)
00.30 Х/ф «**МАТАДОР**» (16+)
01.30 Х/ф «**ВРЕМЯ ПРИКЛЮЧЕНИЙ**» (16+)
03.30 Х/ф «**ОЛИКА-3**»
05.10 «Контрольная закупка»

Россия 1

05.00 «Утро России»
07.07, 07.35, 08.07, 08.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «УТРО»
08.55 «Мусульмане»
09.10 «Главная сцена»
09.05 «О самом главном». Ток-шоу
11.00, 14.00, 17.00, 17.30, 20.00 Вести
11.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «ХЪЫБАРЫЦЪХЪЭХЪР» (каб. яз.)
11.45 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР «ЖАНГЫЛЫКЪЛА» (балк. яз.)
11.55 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» (12+)
12.55 «Особый случай» (12+)
14.30, 19.35 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
14.50 Вести. Дежурная часть
15.00 Т/с «ПОСЛЕДНИЙ ЯНЫЧАР» (12+)
16.00 Т/с «ЦВЕТ ЧЕРМУХИ» (12+)
17.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ «СЕВЕРНЫЙ КАВКАЗ»
18.15 «Культурная Кабардино-Балкария». К 80-летию

Детской школы искусств г. Нальчика
18.45 Спортивная программа «Все на старт!»
19.05 К 70-летию Великой Победы. «Звездная эстафета Победы»
21.00 «Главная сцена»
00.00 Х/ф «**ЛЮБОВЬ ДЛЯ БЕДНЫХ**» (12+)
01.55 Х/ф «**САДОВНИК**» (12+)
03.40 «Кто первый? Хроники научного плагиата»

06.00 «Кофе с молоком» (12+)
09.00 «Дело врачей» (16+)
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 «Сегодня»
10.20 Т/с «**ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА. НОВЫЕ СЕРИИ**» (16+)
12.00 Суд присяжных (16+)
13.20 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» (16+)
14.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
15.00-16.00 ПРОГРАММА НОТР «НАЛЬЧИК». «МОЛОДЕЖНЫЙ ПРОСПЕКТ-2». Этот День Победы. «Они не вернулись из боя». Студенты КБГУ - участники Великой Отечественной войны (12+)
16.20 Т/с «**УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ**» (16+)
18.00 «Говорим и показываем» (16+)
19.40 Х/ф «**ЧАС СЫЧА**» (16+)
23.25 Х/ф «**ЖЕСТОКАЯ ЛЮБОВЬ**» (16+)
01.35 «Судебный детектив» (16+)
02.45 Т/с «**ПЯТНИЦКИЙ. ГЛАВА ТРЕТЬЯ**» (16+)
04.40 Т/с «**ППС**» (16+)

ТВ-Центр

06.00 «Настроение»
08.10 Х/ф «**ГОСУДАРСТВЕННАЯ ГРАНИЦА**» (12+)
11.30, 14.30, 17.30, 22.00 События
11.50 Х/ф «**ГОСУДАРСТВЕННАЯ ГРАНИЦА**» (12+)
13.55 «Обложка. Пришествие Майкла Джексона» (16+)

14.50, 19.30 Город новостей
15.10 «Криминальная Россия. Кто убил Япончика?» (16+)
15.55, 17.50 Т/с «**ПУАРО АГАТЫ КРИСТИ**» (12+)
18.20 «Право голоса» (16+)
19.45 Х/ф «**НЕ МОЖЕТ БЫТЬ!**» (12+)
21.45 «Петровка, 38» (16+)
22.30 Приют комедиантов. (12+)
00.25 Х/ф «**ТЫ - МНЕ, Я - ТЕБЕ**» (12+)
02.05 Х/ф «**ЧЕЛОВЕК С БУЛЬВАРА КАПУЦИНОВ**»
04.00 «Последняя любовь Савелия Крамарова» (12+)

МИР

ПРОГРАММА 1КБР
06.00 «Новости дня». Информационная программа
06.15 «Гум имуж» («Назбываемые имена»). Народный артист РСФСР Мухарбий Сонома (каб. яз.) (12+)
06.50 К 70-летию Великой Победы. «Зери тшыгъушакъым». «Никто не забудет». Участник войны Хамзат Каширов, с. Шалушка (каб. яз.) (12+)
07.10 «Уста». «Мастер». Ювелир Арсен Макитов (балк. яз.) (12+)
07.40 «Новости дня». Информационная программа
08.00 «Telestudio». Кабардинский язык (6+)
08.30 «Жерим адамлары» («Люди моей земли»). Ветеран труда Фатимат Холамбаева (балк. яз.)
09.00 «Это надо знать». Медицинский вестник (16+)
09.30 Х/ф «**ЕДИНСТВЕННАЯ**» (12+)
11.10 Х/ф «**ДЕВЯТЬ ДНЕЙ И ОДНО УТРО**» (12+)
13.00 Новости
13.20 Т/с «**КОЛЫБЕЛЬ НАД БЕЗДНОЮ**» (16+)
16.00 Новости
16.25 Программа «Секретные материалы» (16+)
ПРОГРАММА 1КБР

17.20 Мультипликационный фильм (6+)
17.30 «Жизнь в мгновении». Фотограф Камал Толгуров (12+)
18.00 «Тайм-аут». Спортивная программа (12+)
18.15 «Почта-49» (12+) 45 мин
19.00 Новости Содружества
19.25 Мультфильм (6+)
19.30 «Новости дня». Информационная программа
19.40 «Telestudio». Балкарский язык (12+)
20.10 «Энци из» («Своя колея»). Учитель средней школы №6 города Нальчика Жансурат Алтуева (балк. яз.) (12+)
20.40 К 70-летию Великой Победы. «Сабигъуэр зауэм зыгъэихъэр» («Детство, отнятое войной»). О детях войны (каб. яз.) (12+)
21.10 «ТВ-галерея». Заслуженный артист КБР Аус Зейшев (12+)
21.40 «Новости дня». Информационная программа
22.55 Х/ф «**ТАЙНЫ ПРОШЛОГО**» (16+)
0.45 Ток-шоу «Высокие отношения» (16+)
1.25 Х/ф «**ГДЕ-ТО**» (16+)
1.35 Д/с «Маленькие тайны больших людей» (12+)
4.10 Т/с «**ТОВАРИЩИ ПОЛИЦЕЙСКИЕ**» (16+)

Россия 2

06.30 Панорама дня. LIVE
08.35 Х/ф «**МЫ ИЗ БУДУЩЕГО**» (16+)
10.50, 01.55 «Эволюция»
11.45 Большой футбол
12.05 Т/с «**КОТОВСКИЙ**» (16+)
19.00, 21.45 Большой спорт
19.25 Хоккей. КХЛ. Финал конференции «Запад». ЦСКА - СКА (Санкт-Петербург)
22.05 Х/ф «**СХВАТКА**» (16+)
03.20 «Человек мира». Камбоджа
04.20 Смешанные единоборства (16+)

5
06.00, 10.00, 12.00, 15.30, 18.30 «Сейчас»
06.10 «Момент истины» (16+)
07.00 «Утро на 5» (6+)
09.30 «Место происхождения»
10.30 Х/ф «**ВАРИАНТ «ОМЕГА»**» (12+)
12.30 Х/ф «**ВАРИАНТ «ОМЕГА»**» (12+)
16.00 Х/ф «**ВАРИАНТ «ОМЕГА»**» (12+)
19.00 Т/с «**СЛЕД**» (16+)
02.00 Т/с «**ДЕТЕКТИВЫ**» (16+)

Россия К

06.30 Евроньюс
10.00, 15.00, 19.00, 23.30 Новости культуры
10.20 Х/ф «**КЛЕТКА ДЛЯ КАНАРЕЕК**»
11.45 Мировые сокровища культуры
12.00 «Интеллигент. Виссарион Белинский»
12.50 Письма из провинции. Апатиты (Мурманская область)
13.20 «Кино и поэзия. Пересечение параллельных»
14.05 Т/с «**ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ**»
15.10 «Волшебница из города мастеров. Тамара Габбе»
15.40 «Царская ложа»
16.20 Эдвард Радзинский. «Боги жаждут»
17.20 С.Прокофьев. Концерт №3 для фортепиано с оркестром
17.50 «Смехоностальгия». Евгений Весник
18.15 «Люсьена Овчинникова. Мотылек»
19.15 «Юрий Нагибин. Берег трамвая»
19.55 Х/ф «**ПРЕДСЕДАТЕЛЬ**»
22.35 Линия жизни. Даниил Сливаковский
23.50 Х/ф «**ПОСЕТИТЕЛИ**»
01.35 М/ф
01.55 Т/с «**ПЕТЕРБУРГСКИЕ ТАЙНЫ**»
02.50 «Васко да Гама»

Суббота 4 апреля

1
05.50 Т/с «СТРАНА ОЗ» (16+)
06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Т/с «СТРАНА ОЗ» (16+)
08.00 «Играй, гармонь любимая!»
08.45 «Смешарики. Новые приключения»
09.00 «Умницы и умники» (12+)
09.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак» (12+)
10.55 «ВДНХ»
12.15 «Идеальный ремонт»
13.10 «Горько!» (16+)
14.10 «Барахолка» (12+)
15.00 «Голос. Дети»
17.00 «Кто хочет стать миллионером?»
18.00 Вечерние новости
18.15 «Угадай мелодию»
19.00 Коллекция Первого канала
21.00 «Время»
21.20 «Сегодня вечером» (16+)
22.55 Что? Где? Когда?
00.05 Х/ф «**ОДИНОКИЙ РЕЙНДЖЕР**» (16+)
02.50 Х/ф «**ПОРОЧНЫЙ КРУГ**» (16+)
05.20 «Контрольная закупка»

Россия 1

06.50 Х/ф «**ВЫСТРЕЛ В ТУМАНЕ**»
04.35 «Сельское утро»
07.05 «Диалоги о животных»
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
08.20 «Военная программа»
08.50 «Планета собак»
09.25 «Субботник»
10.05 Кулинарное шоу «Сегодня в меню»
10.35 «Музыкальные встречи»
11.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
11.40 Х/ф «**ПАПА ДЛЯ СОФИИ**» (12+)
14.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. ВЕСТИ КБР
14.40 Х/ф «**ПАПА ДЛЯ СОФИИ**» (12+)
16.45 «Танцы со звездами»
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «**ЛАБИРИНТЫ СУДЬБЫ**» (12+)
00.35 Х/ф «**МЕЧТАТЬ НЕ ВРЕД-**

НО» (12+)
02.35 Х/ф «**СВОЯ ЧУЖАЯ СЕСТРА**» (12+)
04.30 «Комната смеха»

05.35 Т/с «**ПРОФИЛЬ УБИЙЦЫ**» (16+)
07.25 Смотр (0+)
08.00, 10.00, 13.00 «Сегодня»
08.15 Потерян «Золотой ключ» (0+)
08.45 «Медицинские тайны» (16+)
09.25 «Готовим с Алексеем Зиминным» (0+)
10.20 Главная дорога (16+)
11.00 «Поедем, поедим!» (0+)
11.50 Квартальный вопрос (0+)
13.20 Своя игра (0+)
14.10 «Я удивлю» (16+)
15.10 Т/с «**УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ**» (16+)
18.00-19.00 ПРОГРАММА НОТР «НАЛЬЧИК». «ВЗГЛЯНИТЕ НА ЛИЦО-1». «Театральная сага». Международный день театра (12+)
19.00 «Центральное телевидение»
20.00 «Новые русские сенсации» (16+)
22.00 Ты не поверишь! (16+)
23.00 Х/ф «**ОШИБКА СЛЕДСТВИЯ**» (16+)
00.55 Т/с «**ПРОФИЛЬ УБИЙЦЫ**» (16+)
02.50 Дикий мир (0+)
03.10 Т/с «**ПЯТНИЦКИЙ. ГЛАВА ТРЕТЬЯ**» (16+)
05.05 Т/с «**ППС**» (16+)
05.10 Т/с «**СУПРУГИ**» (16+)

ТВ-Центр

05.00 Х/ф «**НЕ ПЫТАЙТЕСЬ ПОНЯТЬ ЖЕНЩИНУ**» (16+)
06.35 Марш-бросок (12+)
07.05 АБВГДейка
07.30 Х/ф «**НЕПРИДУМАННАЯ ИСТОРИЯ**» (12+)
09.25 Православная энциклопедия (6+)
09.55 Х/ф «**КОРОЛЬ-ДРОЗДОВИК**»
11.30, 14.30, 23.05 События
11.50 «Петровка, 38» (16+)
12.00 «Мой герой». Ток-шоу с Татьяной Устиновой (12+)

12.50 Х/ф «**ПОДРУГА ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ**». (12+)
14.50 Х/ф «**ПОДРУГА ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ**». (12+)
17.25 Х/ф «**С НЕБЕС НА ЗЕМЛЮ**»
21.00 «Постскриптум»
22.00 «Право голоса» Ток-шоу. (16+)
23.20 «Право голоса» (16+)
01.35 Линия защиты (16+)
02.10 Х/ф «**ГЕРОИНА СВОЕГО РОМАНА**». (12+)
04.00 «Осторожно, мошенники!» (16+)
04.35 Тайны нашего кино. «Жесткий романс» (12+)

МИР

ПРОГРАММА 1КБР
06.00 «Новости дня». Информационная программа
06.15 «Тайм-аут». Спортивная программа (12+)
06.30 «Энци из» («Своя колея»). Учитель средней школы №6 города Нальчика Жансурат Алтуева (балк. яз.) (12+)
07.00 К 70-летию Великой Победы. «Сабигъуэр зауэм зыгъэихъэр» («Детство, отнятое войной»). О детях войны (каб. яз.) (12+)
07.25 К 70-летию Великой Победы. «Золотые звезды Кабардино-Балкарии». Герой Советского Союза Исай Иллазаров (12+)
07.40 «Новости дня». Информационная программа
08.00 «Telestudio». Балкарский язык (12+)
08.30 «Оюмла». «Размышления». О вреде курения (балк. яз.) (12+)
08.55 «ТВ-галерея». Заслуженный артист КБР Аус Зейшев (12+)
09.05 Программа «Экспериментаторы» (6+)
09.30 Программа «Ой, мамочки» (12+)
10.00 Новости
10.15 Программа «Любимые актеры» (12+)
10.45 Х/ф «**МИМИНО**» (12+)
13.05 Х/ф «**ЧЕРНЫЙ ТОЛЬПАН**» (12+)
15.15 Программа «Культпросвет» (12+)

16.00 Новости
ПРОГРАММА 1КБР
16.15 Мультфильм (6+)
16.40 А.Галин. «Блэктам къызгъэизкъым» («Ретро»). Спектакль Кабардинского госдрамтеатра имени Али Шогенцукова (16+)
18.10 «Почта-49» (12+)
18.55 «Билляча». Познавательная-развлекательная передача для детей (балк. яз.) (6+)
19.15 «Биринчи атлама». «Начало». О воспитанниках кадетской школы в селе Бабугент (балк. яз.) (12+)
19.45 «Ылыкъ». Информационная программа (балк. яз.)
20.00 «Оранжевое небо». Спортивный тележурнал для подростков
20.25 К 70-летию Великой Победы. «Они защищали Родину». О ветеранах войны Георгие Атаклиеве (12+)
20.50 «Бгым сыдок!» («Взбираюсь на гору»). Народный поэт КБР Зубер Тхагазитов (каб. яз.) (12+)
21.30 «Республикэм щыхъыбархъэр». Информационная программа (каб. яз.) (12+)
21.50 Х/ф «**ДВЕНАДЦАТЬ СТУЛБОВ**» (12+)
0.45 Х/ф «**ЧЕРНЫЙ ТЮЛЬПАН**» (12+)
2.55 Д/с «Маленькие тайны больших людей» (12+)
3.45 Х/ф «**ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ ПЕТРА ВИНОГРАДОВА**» (12+)

Россия 2

06.30 Панорама дня. LIVE
08.25 «Диалоги о рыбалке»
08.55 Хоккей с мячом. Чемпионат мира. Финал
10.45, 16.45, 23.15 Большой спорт
10.55 Биаثلон. Открытый кубок России. Марафон. Женщины
12.55 Биаثلон. Открытый кубок России. Марафон. Мужчины
14.00 «24 кадра» (16+)
14.30 Х/ф «**КУРЬЕРСКИЙ ОСОБОЙ ВАЖНОСТИ**» (16+)
16.55 Хоккей. КХЛ. Финал конференции «Восток». «Ак Барс»

(Казань) - «Сибирь» (Новосибирская область)
19.15 Х/ф «**СМЕРШ. СКРЫТЫЙ ВРАГ**» (16+)
23.35 Баскетбол. Единая лига ВТБ. УНИКС (Казань) - «Химки»
01.25 Волейбол. Мужчины. «Динамо» (Москва) - «Зенит-Казань»
03.15 «Нереальные вещи». Автомат Калашникова
03.45 «Максимальное приближение». Корея
04.25 Профессиональный бокс

5

06.00 М/ф
09.35 «День ангела» (0+)
10.00, 18.30 «Сейчас»
10.10 Т/с «**СЛЕД**» (16+)
19.00 Т/с «**ГЕТЕРЫ МАЙОРА СОКОЛОВА**» (16+)
22.55 Т/с «**ТУМАН**» (16+)
02.25 Х/ф «**ВАРИАНТ «ОМЕГА»**» (12+)

Россия К

06.30 Евроньюс
10.00 Библийский сюжет
10.35 Х/ф «**ДОКТОР КАЛЮЖНЫЙ**»
11.55 «Вспоминая Юрия Германа»
12.35 Большая семья. Гедиминас Таранда
13.30 Приличный домик. «Бурятский костюм»
14.00 «Нефронтовые заметки»
14.25 «Все можно успеть»
15.05 Т/ф «**Маскарад**»
17.20 Больше чем любовь. Любовь Орлова и Григорий Александров
17.55 «Весна». Художественный фильм
19.40 «Романтика ромansa». Вальс, танко вальс...
20.35 «Елена Соловей. Преображение»
21.05 Х/ф «**РАБА ЛЮБВИ**»
22.35 «Белая студия». Михаил Ефремов
23.20 Х/ф «**ЮГ**»
01.00 «Радиоход». Концерт из подвала
01.55 «Зог и небесные реки»
02.50 «Абдулкасим Фирдуиси»
02.50 «Тамерлан»

11

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Т/с «СТРАНА ОЗ» (16+)
08.45 «Армейский магазин» (16+)

Россия 1

05.15 Х/ф «ПОВОРОТ»
07.20 «Вся Россия»
07.30 «Сам себе режиссер»
08.20 «Смеюпанорама»

ТВ

06.00 Т/с «ПРОФИЛЬ УБИЙЦЫ» (16+)
08.00 10.00, 13.00, 15.35 «Сегодня»
08.15 Лотерея «Русское лото плюс» (0+)

ТВ-Центр

05.05 Марш-бросок (12+)
05.30 Х/ф «ЧЕРНЫЙ БИЗНЕС» (12+)
07.30 «Великие праздники. Вербное воскресенье» (6+)

Воскресенье 5 апреля

15.20 Х/ф «РАЗРЕШИТЕ ТЕБЯ ПОНЕДЕЛЬНИК» (16+)
17.15 Х/ф «ТОЛЬКО НЕ ОТПУСКАЯ МЕНЯ» (16+)

МИР

ПРОГРАММА КБР
06.00 Мультфильм (6+)
06.10 «Биринчи атламан». О воспитанниках кадетской школы в селе Бабулент (балк.яз.) (12+)

Россия 2

19.10 «Дуней» («Мир»). Тележурнал (каб.яз.) (12+)
19.55 «Кертичилик». Принимает участие доктор филологии, журналист «ТРТ-АВАЗ» Уфук Тузман (Турция) (балк.яз.) (16+)

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30 МАРТА

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

Радио КБР - 99,5 - FM

13.35 - «Жаншэрхъ». (12+)
13.50 - «Инымкыуз». (6+)
14.05 - «Мени Къабарты-Малкъарым». (16+)

ЧЕТВЕРГ, 2 АПРЕЛЯ

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

СУББОТА, 4 АПРЕЛЯ

7.05 - «Культурэм и лыхам». (12+)
8.00 - «Мени Къабарты-Малкъарым». (16+)

Россия К

06.30 Евроньюс
10.00 Праздники. Вербное воскресенье
10.35 Х/ф «ДЕЛА СЕРДЕЧНЫЕ»

ВТОРНИК, 31 МАРТА

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

СРЕДА, 1 АПРЕЛЯ

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

ПЯТНИЦА, 3 АПРЕЛЯ

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 5 АПРЕЛЯ

«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00
«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 5 АПРЕЛЯ

«Жангылыкыла»: 7.05, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
«Новости»: 7.10, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00
«Хыбарчытхээр»: 7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00

Театр

Театр кзуру режиссёр бла актёрдан кzurалып кълмай, анда тюрлю-тюрлю усталыклары болган адамла ишлейдире. Башхача айтханда, алагда цехле дейдиле. Бу жол биз бизни ала бла танышдырырга излейбиз.

Режиссёр, пьесаны окуп, аны жаратып, репертуарга кзу шарга деген эсе, алга суратчы бла ишле башлайды. Ол кзу раган декорация, сценуграфия пьесаны сыфатыды, режиссёрну мурагын, идеясын ачыкларга болушурга керекди, актёрга да чырмау этмей. Жарсыуга, републикада театр художник хазна жокду. Аланы энчи окутадыла. Аны себепли бу жумушну бизни

«Дуэнья» салынганда, шампан ичген омак, бийик бокалланы пластик шешаланы кесип этген эдиле да, ала залдан кзараганда, бек аруу көрүнгендиле. Былайда Борис Панковну эсермей болмайла. Ол театрда художник, буафор болуп да бир талай жыл ишлеген эди.

Художникни эскизлерине кере ишлейди агъач уста да (столляр). Бу цехни башчысы Чегем-

Дагыда барды актёрланы кийимлерине жууаплы цех – ала сакланган, анга «костюмерный» дейдиле. Аны таматасы Элеккуланы Фатима да театрда ишлегени 25 жыл болады. «Света, Люба, мен бирге келгенбиз», - дейди ол. Андан бери жумушун жууаплы толтуру турады. Хар заманда сейир этеме бу гитче, назик тиширүү ол кудар ауур да кийимлени ююнчю этапдан (цех ююнчю этапдады) къалай кётюрюп, тюрюрюп, оюндан сора арта мандирип турады. Кертиди, бирде аланы экинчи

Пьеса алай бош салынмайды

профессионал суратчыларыбыз толтурадыла.

Бусагъатда Къулийланы Къайсын атлы Малкър кзырал драма театры баш художниги Бакуваны Владимирди. Ол «Нарт Ерюзмек», «Эзоп» (аны ююн СТД-ны саугасын алганды), «Тартюф», «Къара жин», «Ревизор» деген эм башха оюналга декорацияланы, кийимлени эскизлерин да жарашдыргананды. Цехле алагда кере тындырадыла жумушлары.

Бирде режиссёр башха художник чакырырга да болукду. Сёз ююн, Атмырзаланы Магомет бусагъатда сала турган Тёппеланы Алимни «Учхан жулдузуну» сахнада сыфатын Ахматланы Леуанга ышанганды. Ол ары дери да кёрюзтгенди театрда кесини хунерин, «Гошах бийче» бла (аны ююн ол КЪМР-ни Къырал саугасына тийишли болганды), «Жол беригиз, Къарамырза къатын келтирди!» деген оюналга декорацияланы хазырлап.

Былайда айта кетерге керекди, художникле кюлдэн уста адамладыла. Ала, керек болса, оюнга жарарык бутафорияны да этдиле. Леуан кеси айтханга кере, спектакльде болук кый кюбузу, голпанни, кюз беркню, киталланы, дагыда башха затланы болушлукчу Алик Хечева бла бирге хазырлаганды. Жашха бу усталыкны жашырылыклары ачханды, аны кеп затха юйретип.

Бутафорла сахнада актёрла хайырланган эрттеги адырланы, ашарыкъланы, башха ууакъ – тюеклени кюлланы бла этдиле. Ала бу жаны бла кеп материал хайырландыла фантазияларына, хунерлерине кере. Сёз ююн,

байланы Кемал суратчыды. Бир талай заманны телевиденияда ишлегени. Аны усталыгыны, жууаплылыгыны ююнден кёпледен эшитгенме. Режиссёр Атмырзаланы Магомет а бый дейди: «Ол художник болганы себепли аны хаты хар ишинде да кёрюнеди. Бусагъатлада Тырны-аузда малкър халкыны Жангыры ююнче аталган кёрмюче Кемалны юч сураты тагъылады. Сахнада декорацияны, шинтиклени, столланы, дагыда башха кереклени да ол этеди. Тынгылы иши ююн анга бек ыраыбыз».

Цехлени юсеринден айтханда, баям, бек ауур иш кийим тикгенлеге тюшеди, бютюдн классика неда миллет чыгарманы салса. Анга башчылыкны Черкесланы Сакинат этеди. Ол Этчеланы Люба бла театрда ишлегени 25 жыл болады. Арт жылда кзараучу сахнада кёрген оюнада кийимле аланы кюлланы бла ётгендиле. Баям, ишлери ауурдан болур, кеп болмай ююнчю кызына да алгандыла – Аккайланы Лейяны. Ала актёрла репетицияларын бардырган кезиде кийимлерин тигип бошарга керекдиле.

Эрттеги чепкенлени, узун жыйрыкъланы, комзолланы, фракланы тикген тынч тюрюлдю. Бирде ала жыйрмага жууук актёрну кийиндиле. Эсимдеди, «Ревизорну» премьерасына Света кесини коллегасын чакырган эди. Аны таныганым себепли оюну ююнден оюмун сорама. Ол аны жаратханыдан сора, артыкда Гогольну заманыны кийимлерин кызыла къалай тап тикгенлерин, ала къалай да жетишгенлерин белгилегени эсимдеди.

кюн эрттенликде кётюрюрге да болукду. Алай экинчи кюн сахна керек болуп да кълуучуду. Аллаи кезиде Фатиманы иши бютюдн кыйын болады. Кийимлени жууган, алага итиу салган да цехде ишлегенлени боюларындыды.

Элеккуланы кызыларыны болушлукчу Зухура Сахтаевады. Аны бу цехге кечюрюгени кеп болмайды. Ол а барындан да эрттеден бери урунда коллективде. Эсимдеди, биз, тёртючю тёлю, Москвада ГИТИС-ге окууга тюрюп айланганыбызда, документлерибизни жарашдырган Зухура болганды, ол заманда А. Шогенцуков атлы театрыни секретары. Профессор Д. Ливнев аны ариулуугун, чырайлыгын, жумушун тынгылы билгенни энчи белгилеген эди.

Ол жерде Сахтаева кеп жыл жорегин берип ишлегени себепли эсинде кеп шарт сакланады. Мен, газетге келип, театрыни ююнден жаза, бир шартха ишекли болсам, Зухурага сёлешип, соруп турганым. Хар заманда жууап бергенди. Аны ююн анга «компютер» дейме, «Зухура энциклопедияды» дегенлени да билеме.

Къараучула актёрланы башларында париклеге, бетлеринде сакълал - мыйыкыга бирде кюле, бирде сейир эте, къарайдыла. Малкър театрда парикмахер цехни таматасы Мырзаланы Маргаритады. Ол да мында жыйрмадан артык жыл ишлейди. Жашау насыбын да мында табып, фахмулу актёр Мырзаланы Солтан бла бир юйюр курап, эки эгиз жаш ёсдордиле.

Алга ол реквизите жууаплы эди, энди эки адамны да борчун толтурады. Сахнада жабыу, кълбыргада сурат, стола сауут болсун, актёр кюлуна хайырланган хар затны жерине салган, такыган да реквизиторду. Пьесага кере, актёрга сахнада ашарга, ичерге да тюшеди, анга жууаплы да олду.

Париклени да классика чыгармалада «ойнаганылары» себепли кеслерине жерлери барды. «Ревизорга» бла «Тартюфха» аланы сатып алгандыла. Рита, аланы тап халда тутуп, чачларын бурдуруп, хазырлап турады. Сакъланы, мыйыкъланы художникни эскизлерине кере да ол жарашдырады. Сёзюсүз, бу усталык тёрюмню, низамлыкны излейди.

«Мен Орус театрда ишлеген Любовь Борисовадан юйренгенме. Ол бир заманда «угъай» демегенди, усталыгыны хар жашырынлыгын ачык этгенди», - дейди Рита. Къараучулары эслеринде болур «Шамайны къласында» Шамайны тюкюл кийими. Аны ол заманда бу цехде шлеген Тетууаны Лейя этген эди. Кюлларын ийнеле тешип, аны хар тюрюн кюлу бла илиндириген эди кыаты кумачха.

Мен бу цехни эрттеден билгеним себепли анда тизгинни белгилерге суюме. Ол Ританы кюнчюденди. Хар спектакльде «ойнаган» реквизитни, кесини тапкасына салып, башхала бла ажашдырмай, отуну да кирсиз этип турады.

Оюну кезиуонде жарыккыны кюгю да уллуду. Анга жууаплыга «художник по свету» дейдиле. Ол жумушну Лидия

Соловьёва тамамлайды. Лидия Павловна бийик профессионаллыды.

Жарсыуга, Малкър театрыни мекямы анга келишмейди. Аллаи болумда да Соловьёва оюналга келишген жарыккыны берип турады. Белоруслу тиширүү биттеу жашаун театр бла байлаганды. Ал жылда салынган оюналы ююнден сорсанг, ол да кеп хапар айтыучуду, актёрлага хурмети уллуду.

Хазна кълмай хар оюнда музыка болуучуду. Аны кзараучуга эшитдирген (радиот) Хибийланы Маратды. «Ол бююнню макъамладан, аппаратурадан да ангылау болган жашды. «Учхан жулдузга» музыканы жарашдыра, керекли затланы радиоа излерге тюшенди. Ол аланы бирге кюшуп, башхача айтханда, монтаж ишни бек тап бардырады. Марат бла ишлеген тынчды», - дейди аны ююнден Атмырза улу. Бир талай жылы радист болуп Жолабланы Юсюп ишлегенди, югурлу, бир заманда ауазын кётюрмеген, «угъай» демеген адам.

Сахнада декорацияны жерине салып, келтирип, кетерип турган жашла да бардыла. Алага да иги ауурлук жетеди. Мында эрттеден урунганла кълмагандыла. Бирде жаш актёрла да ишлейдиле бу кыуумда, хакъларына ол да иги кюшумчулук болады.

Алайды да, Малкър театрда режиссёрладан, актёрладан сора да, ишлерин суйген, аны билген устала урунуп келдиле. Аланы барын да профессионал байрамлары бла алгышлайбыз.

САРАККУЛАНЫ АСИЯТ.

Шагырейлену
Зауукълук алгандыла

Быйыл Литератураны жылы болганы себепли эллени школларында, маданият юйлеринде жазуучула бла тюбешиуле тертерк кзурададыла.

Аллаи тюбешиуледен бири назмучу Болатланы Юруслан бла алгъаракълада Элбрус элли маданият юйюнде ётгенди. Бу ишни мындагы библиотекеаны таматасы Сарбашланы Светлана кзураганды. Ол бери келгенлени поэтни жашау, чыгармачылык жолу бла шагырей этгенден сора, сёзюну окуучула аладыла.

Ала Болат улуну назмуларын шатык, магъаналарын чыгарып окуйдула. Поэтге сёз берилгенде уа, ол кеси чыгармаларын

малкър, орус, тюрк тилдеде азбар айтды.

Юруслан Россейни кеп жерлеринде, тюрлю-тюрлю шахарларында бола турады. Аны Индияда, Тюркде, Испанияда, Германияда, Голландияда, Францияга жолуучулугунда белгили адамла бла тюбешиулерин ююнден хапарлага бери келгенле бек суйюп, кыулак салып тынгылагандыла. Бу жарык ингирде кёпле анга бир белек соруу да бергендиле.

Бери келгенле ол кюн бу тюбешиуден уллу зауукълук алгандыла, кеслерине кеп жангы зат ачхандыла. Ол кюн мында болган «Элбрус» той кыуум жыйылганланы кеси усталыгы бла кыуандырганды.

Бизни корр.

Эсте тулуу

Мени тенгим Георгий

Алгъаракъда, редакциягъа оруслу акъсакъл келип, Холаланы Махайны жашы Георгийни юсюнден газетде материал басмаларыбызны тилегенди. Аны бла сёлеше келгенimde, ол СССР-ни спортуну устасы, республиканы сыйлы тренери Дмитрий Журавлёв болгъанын билеме. Мен да Холаладан-ма, Георгийни да таныучу эдим, дейме.

«Ол аллай жаш болуучу эди, - деп хапар айтып башлайды аны юсюнден Дмитрий Журавлёв. - Малкъар халкъ Орта Азиядан къайтханындан бери таний эдим аны. Ол аты айтылгъан гёжеф болгъанды. Совет Союзну заманында республиканы ара шахары Нальчикде 1-чи Майгъа эмда 7-чи ноябрьге жоралангъан демонстрацияланы эм башында баруучу эди. Бийик ёсюмлю, чырайлы жаш.

Биринчи кере аны Нальчикни солуу паркында, Пионерлени дворцини (шөндю Къабарты-Малкъар къырал университетни медицина факультети) спорт залында көргенме. Экибиз да кюн сайын баруучу эдик ары. Ол Хасаниядан, мен а Нальчикни бирси къыйрындан. Алай бла биз ГТО-ну, ГЗР-ни да мардаларын жетишмики беребиз.

Экибиз да алгъа классика тутушуу (ол заманда анга французлу, бусагъатда уа грек-рим дейдиле), андан сора уа, эркин тутушуу бла кюресебиз. Шахарны биринчилигине, ызы бла республикалы, андан сора уа, Битеуросей, Битеусоюз даражалы эришюлеге да къатышмабыз. Баргъан жеринден Георгий хорлам бла къайтыучу эди. Бек кючлю гёжеф эди.

Жыл саны жетип ол аскерге къулукъ этерге кетеди. Анда да шүехум самбодан аскер ёбюмюк атын айтдыргъанды, СССР-ни спортуну устасы да болгъанды. 1968 жылда ол, аскерден къайтып, республикада «Динамо» советни председателини орунбасары болуп ишлеп башлайды, эркин тутушудан тренерлик да этеди. Хасаниячы жашчыкъланы асламысы анга жюригендиле.

Спортну устасы алагъа чынтты нёгерлик, аталыкъ да этгенди, деге болукъма. Аны бла бирге ол жыллада ёсюп келген төлюге спортну сөөрге, къаруулу, саулукулду болургъа юйретгенлени араларында Беккаланы Азрет, Уяналаны Владимир, Анахаланы Муста-

Георгий (онг жанындан биринчи) шүехулары эмда къоноклары бла Минги тауну тиіресинде.

фа, дагъыда кёп башхала бар эдиле. Славик Бегидов а студент жылларында РФ-ни Президенти Владимир Путин бла бирге жаруу этип да тургъанды.

Башда атлары айтылгъан жашла юйретген кёп спортчула бусагъатда да республиканы, къыралны атын айтдырып турадыла. Аладан бир къауумун сагъынургъа сөөме: Олимпиадаланы чемпионлары эм призёрлары Мурат Карданов бла Хасанбий Таов, къыралны, дуняны, Европаны чемпионлары Чапаланы Алик, Шауаланы Ханафий, къарындашла Бёзюланы Исахъ бла

Исмайыл, Мисирланы Эльдар бла Илияс, Ажоланы Асадуллах эм кёп башхала. Энди уа ала кеслери да чемпионла ёсдюредиле.

«Динамо» советден обществогъа айландырылгъан сора, анга председателини Александр Петренко этген эди. Пенсиягъа чыкыгъанда уа, кесини орунун Георгийни къояды. Ма аны хайрындан спорт зал, Минги тауну тиіресинде динамочулагъа деп пансионат да ишленген эдиле. Ары Совет Союзну «Динамо» обществоларыны келечилери да келиучу эдиле, ол санда белгили фигуристерибиз Елена Чайковская, Людмила Пахомова бла Александр Горшков. Пансионатха бююнлюкде да солургъа, саулукулларыны кючлендирге, жаруула этерге кёп белгили спортчула, динамочула келедиле.

Мени шүехум Георгий ма аллай жаш эди. Аны юсюнден дагъыда кёп зат айтыргъа болукъ эди, ала бир статьягъа угъай, китапха да сыйынмазча. Ол эки жаш ёсдюргенди. Алагъа бийик билим алдыргъанды: бири Север Осетия-Аланияда аскер прокурорду, башхасы компьютер техниканы устасыды. Самбодан эмда эркин тутушудан СССР-ни спортуну устасы, «Динамо» обществону сыйлы члени Холаланы Махайны жашы Георгий дуниядан кетгенди эки жыл болуп келеди, алай аны аты, этген ахшы ишлери унутулукъ туйюлдюле.

ХОЛАЛАНЫ Марзият
жазып алгъанды.

Адет-гёрелерибиз

«Прорез» деген журнал Москвада 2000 жылдан бери чыгъады. Аны тиражи 20 мингден артыкъды. Россейде окъуна къырк чакълы бир шахарда сатылады. Дуняда ненча тюрлю сууукъ сауут бар эсе, бу изданиада аланы айырмалыларыны юсюнден жазылады.

Быйыл а аны биринчи номеринде къолдан уста Къарчаланы Мухадинни бла тинтиучо Къарчаланы Мариямны «Жашаууму бичагъы» деген статьялары чыкыгъанды. Уллу журналда анга беш бет берилгенди. Табийгъатыбызны юсюнден да суратла бардыла. Алагъа къарай, энтта да бир кере тышюнебиз жерибизни тамашалыгына. Бююн ол материалны кёчюрюп, къысхартып басмайбыз.

Жашаууму бичагъы

Бичакъ адамны жашауунда уллу магъананы тутады: юйорюне аш-суу хазырлагъан юй бийчени болушлукъчусу, аскерчини, ууучуну, къутхаруучуну чынтты нёгериди. Бирле уа аланы асыры жаратхандан, тюрлю-тюрлюлерин жыадыла. Алай ёмюрден ахыргъа жанларындан кетермеген адамла да бардыла. Ол а асламысында кавказ халкълагъа төредди.

Ма бизни ушакъ нёгерибиз Мырзаланы Солтанны жашы Муталиф да аллайладан бириди. Анга 102 жыл болады. Ол 1913 жылда Чегем ауузунда Эл-Тюбюнде туугъанды. Мындан кёп белгили адамла чыкыгъандыла, ол санда закый поэт Къулийланы Къайсын да. Шимал Кавказда Совет властыны тохтадырыгъа тири къатышхан Энейланы Магометни юю да ма мында болгъанды. Аны жашы Тимур да, космонавтиканы айнытыгъа уллу къыйын салып, дунягъа атын айтдыргъанды. Эл къабырлада уа, Чегем кешенелени къатларында, «Тахир бла Зухура», «Лейла бла Меджун», «Юсюп бла Зулейха» поэмаланы тауа жазылгъан тюрлюлерини автору Шауаланы Даут-Хажы асыралыпды.

Кёюншу Холам-Бызынды ауузда, Шыкы элде малкъар адебитны мурдорун салгъан акъылман Кэзим туугъанды эм жашагъанды. Анда аны музейи, гюрбежиси да бардыла.

Ма аллай жерде туугъанды бизни жигитибиз да. Анга беш жыл толгъанда, адетде болгъаныча, иничке бел

Мырзаланы Муталиф.

баучугъна гитче бичакъ тагъадыла. Ма андан бери ол андан айырылмагъанды, жюз жыл чакълы бир заманны биргесине жюрютюп келеди. Аны бла кесин биринчи кере уа гитче заманында, аны жарымжыллыкъ итчик бла бирге таулада къошда къоюп кетгенлеринде къорулагъанды. Алай артта да аны ол шүеху анга кёп кере болушханды.

Ол кюн а тамата къарындашы кете туруп, кече къошха бёрю чабаргъа болуугъун айтып, сакъ бол деген эди. Жашчыкъ, сагъайып туруп, жаланда танг аласына къалкыды, алай бир

Эл-Тюбюнде межит ачылгъан кезиу.

тауушла эшитип элгенди. Бёрю ыстауатны тюз да ортасында туруп, ит а анга аюсуз юре. Жашчыкъ, бичагъыны мюйюзден ишленген сабындан къаты тутуп, Тарзанча, ачы къычырды. Жырткъ жануар алайдан думп болуп кетди. Ма алай башланганды Мырза улуну уруну жолу.

Ол Уллу Ата журт уруш башлангандан ала окъуна фронтха кетгенди, кёп сермешлеге къатышханды, пленнге да тышгенди. 1943 жылда Австриядагы концлагерьде да анга бичакъ болушханды. Анда аны биргесине кёп тюрлю адамла тургъандыла. Осаллары, игилери да болгъанды. Бир жол а аманланы къауумуну башчыларындан бири Муталифни басынчакъларгъа умут этгенди. Ол да жууабын къайтаргъанды, алай аны бла иш тохтамазлыгъын ангылап, ашхананы ишчисинден тот болмаучу полковниги Мырзаланы Азрет энтта да сакълап турады.

1944 жылда ол халкъы бла бирге кёчгюнчюлюкню сынагъанды. 1957 жылда артта къайтханында уа, Эл-Тюбюнде колхозда къойла кютгенди, бичен чалгъанды, ийнек саугъанды. Ай-улагъа да кёп кере тыбегенди. Ала аны кёрселе, къачып кетиучо эдиле, бири бла уа анга сермеширге тышгенди. «Мени

да бичагъымы чыгъаргъаным, айыуну да юсюме чалханы», - деп эсгереди акъсакъл. Жануар аны онг къолундан къабып сындыргъан эди. Муталиф, уллу ташны юсюне ауады да, гитче заманында, Тарзанча къычырып, эки аягъы бла айыуну тюртюп, энише атады. Шөндю къолунда жюрютген бичакъны уа анга 1970 жылда Элеккуланы Магомет ишлеп берген эди.

Мырза уллу кесини жашаууну, бичакъланы юслеринде да дагъыда кёп сейирлик хапар айтханды. Ахырында балта бла бичакъ адамны бек ишангылы жашау нёгерлери болгъанларын чертгенди.

Таууланы бичакъ бла байламлы кёп адетлери, ырыслары да болгъандыла. Сёз ючюн, юй бийчесин, атын, сауут-сабасын махтагъан айып болгъанды. Кынында тургъанни бичакъланы жарамагъанды. Аны башха адамгъа берлик болсанг, жаланда сабы бла узатхандыла. Адамгъа зараны жетген бичакъланы керяхатха санагъандыла эмда юйде жюрютмегендиле, алай жануардан неда душмандан къорууланыр ючюн а хайырларыгъа жаргъанды.

Бююнлюкде таууланы араларында кын бичакъ жюрютюрге суйегенле келден-кёп бола барадыла. Жаш устала, белгили фирмала да аланы тюрлю-тюрлюлерин чыгъарып тебирегендиле.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса хазырлагъанды.

Багъа бичиу

Культурабызгъа тюз къуллукъ этгенле

Бараз кюн А. Шогенцуков атлы Къабарты къырал драма театрда культурада ишлегенлени профессионал байрамларына бла КъМР-де Литератураны жылыны ачылыуна жораланган къууанчлы жыйылыу болганды. Ары республиканы районларындан къонакъла, культура сферада ишлегенле, литератураны келечилери да келген эдиле.

Даниялны саугъалай, аланы ишлерин энчи белгилеп, бийик багъа бергенди. Быллымны Культура ююнде бла библиотекада низамны, тизгинни юсюнден айтханды. Даниялны да шахарында, районун-

спубликада халкъ жырланы айтхан фахмулу жырчыды. Министр андан малкъар, къабарты, орус тилдеде жыр айтырын тилегенде, анга угъай демегенди. Залдагъыла Борисни сахнадан къызыу къарсала бла ашыргандыла.

Сора Кумахов сёзю КъМР-ни Парламентини Председатели орунбасары Жанатайланы Салимге бергенди. Ол да ары келгенлени профессионал байрамлары, Литератураны жылыны ачылыуна бла алгъышлаганды. Алагъа тутхан ишлеринде, энчи жашауларында да уллу жетишимлеге жетерлерин сыйгенин билдиргенди.

Культурада урунганланы рескомуну таматасы Марианна Даова, кесини, республиканы профсоюз федерациясыны атындан да сёлешип, Мухадин Кумахов Сыйлы грамотагъа тийишли болганын билдиргенди.

Бу жол концерт программа башха жыллагъа ушамаганды. Музыка – литература композиция белгили жазуучуланы жашауларына, чыгармалары-

Мухадин Кумахов Энейланы Халиматха грамота береди.

на аталганды. Анга республиканы театрларыны актёрлары бла СКГИИ-ни студентлери къатышхандыла. Михаил Лермонтовну кёргенбиз, ол кесини Кавказгъа сыймеклигин айтханды, Антон Чеховну «Вишнёвый сад» деген пьесасы уа композицияны ёзеге болганды. Сахнаны арт жанында жабыу да, индирге энчи къууат берип, анда чакъгъан тереклени суурлар актёрлары айтханларына келишгенди.

Куна Жакамухова бла Жолабланы Тахир ёз тиллеринде назмула окъугъандыла, Али Ташло, Мадина Мамбетова эм Асият Черкесова жырла айтхандыла. Программа баргъан кезиуде «Камерата» оркестр бла жыя къобузчу Башийланы Магомет, ару макъамланы согулуп, анга жылыулукъ, учунуулукъ, жарыктык бергендиле. Байрамгъа келгенле бек ыразы болуп жайылгандыла.

САРАККУЛАНЫ Асият.

Асият Черкесова жырлайды.

дагъыда бир къауум адамгъа сыйлы ат аталганын да билдиргенди. Сора республиканы Правительствосуну бла Культура министрствону Сыйлы грамоталарын бергенди. Аланы санында Атайланы Рашит, Геляхланы Мурат, Фатима Мивальагъа къатыша, атларын ариу бла айтдыргъанлары ючюн ыспас этгенди. Мындан ары да Юрий Коков культураны, театрланы да ишчилерине уллу жетишимле тежегенди. Министр жыйылгъанлагъа,

да бардыргъан жумушларын чертгенди.

Кёп жылыны культура министрни орунбасары болуп урунуп тургъан Байсолтанланы Халиматха Сыйлы грамота бергенинде, ол аны бла ёхтемленгенин, анча жылдан бери аны унутмай тургъанлары ючюн ыразылыгъын, ауазы къалтырай, билдиргенди. Саугъаланганланы тизмесинде Зольск райондан Борис Замихов да бар эди. Ол да ре-

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Эки фахмулу музыкантны биригиулюгю

Моттайланы Регина, СКГИИ-де фортепьянодан дерсле берип, концертмейстер болуп 1998 жылдан бери ишлейди. Ары дери ол, 2-чи номерли музыка школну бошاپ, музыка училищеде, СКГИИ-де окъугъанды. Институтну бошагъанлай, аны анда устазлыкъ этерге чакыргандыла. Ростовда С. Рахманинов атлы консерваторияда усталыгъын андан ары бардыргъанды. Андан бери сайлагъан жолуна кертичилей къалганды.

Регинаны эрттеден таныйма. Анга хурмет этдирген аны низамлылыгъы бла жууаплылыгъыдыла. Хар студентге энчи эс буруп, дерсни эбине жетдире биледи. Эгиз къарындашы Тимур бла жашауларын музыка бла байлагъандыла, жаш тёлуге андан дерсле береди. Экси да бирча жууаплы кёзден къарайдыла ишлерине, анда кемчилик болуп унамайддыла. Регина бла институтда терк – терк жолугъа, студентле бла къалай сёлешенин, ишни юсюнде да кёре турама. Бетинде сабырлыгъы, жигерлиги кетмейди, ашыкъмай жюргегиликке, бир жумушунда дарты этмейди.

Бир жол эришиуден сора тюбеп къалама да, андан ары мураптарын сорама. «Конкурс болду, кетди. Энди башха жумушланы башлап, аланы ахырларына жетдирирге керекди», - дейди къыз. Жашаугъа, хар болгъан затха философия кёзден къарай билгени, баям, анга кёп тюрлю болумладан

къутулурга къарыу - кюч береди. Аны бла ушакъ бардыра, музыка аны жашауунда уллу жерни алып къоймай, магъаналы болганына тюшюнесе.

Институтда болуучу концертлеге жюриой тургъаным себепли пианистканы концертмейстерлик этген кезиулерине дайым да тюбеучюме. Ол жырчыгъа алай сакъды, чынты профессионалча, аны ауазын тунчукъдуруп къоймай, бютюн ариулулугъун, кючлююлюгюн ачыкъларгъа итинеди.

Кёп болмай СКГИИ-ни культура эм искусстволу колледжнде Елена Бурованы бла Моттайланы Регинаны концертлери болганды. Ары келгенле уллу зауукълыкъ тапхан эдиле. Елена, жашлыгъына да къарамай, сынау болгъан жырчыды. Ол, Томскда туууп, билим да анда алгъанды. Нальчикчи жаш бла юйор къурап, бизни ара шахарыбызда жашайды. Ишлеген а Владикавказда этеди, РСО – Аланияны опера эм балет къырал театрыны солист-

Моттайланы Регина бла Елена Бурова.

касыды. Эки шахарны арасында ётеди заманы, дагъыда сабийине да къарап, жангы концерт программала къууаргъа да жетшиди.

Ала бир бирге тюбегенлерин уллу насыпха санаидыла. Фахмулу артистлени къыл къобузчу Башийланы Магомет танышдыргъанды. Ол кюнден бери къыла бирге ишлеп турадыла. Кеслери аллына программа хазырлагъандан сора да, аны

жырчыны ол кюнге дери нек кёрмегениме сейир этдим. Регинагъа сёлешенимде, ол айтды аны юсюнден. Концертте уа ала белгиле, белгисиз операландан юзюклени, жырланы, башха чыгармаланы да эшитдиргенди. Моцартны «Дон Жуаньдан» Церлианы, Дворжакны «Русалкасындан» Русалканы, Пуччинини «Джанни Скикки» дегенинден Лауреттаны арияларына, дагъыда «Песня введь», «Лунная серенада» деген жырлагъа эм башха лагъа тынгылагъанбыз. Къараучула сейирлик музыканы бла ариу ёнлю ауазны жесирлери болгъан эдиле. Ахырында дагъыда тилеп жырлатхандыла.

Ала бир бирин сёзюс ангълагъанлары, кёлери, музыка бла сёлешгенлери сезилгенди. Аллаи ангълашыныгъа бийик профессионалла, чынты музыкантла жетишедиле.

Концерттен сора пианистка Мишаланы Аминатдан оюмун айтырын тиледим. Ол: «Аламаат ингир!» деп, къысха айтып, сезимин ангълатды. Сора анга Регина да кемчиликлерини юсюнден соргъанын эшитдим. Аминат: «Не кемчилик? Бир кемчилик да жокъ эди», - деди.

ТАШЛЫЛАНЫ Асият.
Суратны автор алгъанды.

ЖЫЛЛА, АДАМЛА, КЪАДАРЛА

Кёп кыйынлыкъла сынап табылган насып

Токъсандан атлаганда да - аякъ машинада Жаболаны Байрымукъ, аны юй бийчеси Соня бла уллу столну артында олтурабыз. Аллыбызда эрттегили суратла, документле, ишде алынган саугъала да турадыла. Биз алагъа къарай, ушакъ этебиз. Анда-санда кызылары Фазият, аны сабийлери да сёзге къошуладыла.

- Сиз бизни аппабызгъа токъсан бир жыл болады деп айталыкъмысыз. Ол асыры тириден, Прохладнада бахчабыз барды да, анда кёп зат ёсдюреди. Жаз башы келгенлей, бизге андан марокола, наныхъ да ташып башлар. Алача татлылары тюкенде табаллыкъ туюлюсюз. Кюз артында уа биз да барып, ол салган картофну, соханны, сарымсахны тирлигин жыйаргъа болушучубуз. Аппабыз бош туралмайды. «Мен ишден тохтасам, ауруп, ёлюп къаллыкъма», деучюдө, дейди туудукъларындан бири.

«Аллахны ахшылыгындан, биз бир затдан да къыйналмайбыз, атабыз бла анабыз бахчада ёсдюрген битимлини сатып алыргъа да къолубуздан келеди, алай ол жубанч аланы эрикгенлерин кетереди, аурулары унутурады», - дейди Фазият. Солугъан заманларында эрикмес ючюн а, туудукъларындан бири къартлагъа уллу телевизор, быстыр жуугъан машина, азыкъны жылытуучу печь да алып бергенди.

Ашпаны бла ыннаны сейир хапарлары

- Мен аякъгъа бла аммагъа тынгыларгъа бек сөөме, ала нарт сёзлени юлгюге келтирип сёлешиучюдөле, - дейди бек гиче туудукълары Аминатчыкъ. Байрымукъ бла Соня аны бютюн бек сөөдиле. Ол кеси да Нальчикде 4-чю номерли школда 7-чи классны эм айырма окъуучусуду. Кёп турло шахар, район олимпиадалагъа къатышып, биринчи жерлеге да чыгады.

Быйыл февраль айны 12-синде къартла бир юйор къурап жашагъанлы алтмыш жыл толгъанды. Сабийлери, туудукълары да жыйылып, аланы алгышлагъандыла. Мындан ары да кёп жылланы бир бирден айырылмай жашарлары тежегендиле.

-Биз юйдегили Орта Азияда болган эдик - деп хапарлайды Байрымукъ. - Анда сабийле да туугъан эдиле. Бери къайтханыбызда уа, алгъа Къара-Сууда тохтабыз. Элли биринчи къу-

рагъанладан бирлери мени атам, андан сора, Гергюкъланы Аккай, Базза, Моллаланы Махай, Хажид-Осман, Геляхланы Шауай, Чорттай болгъандыла. Атам къолдан уста эди. Ол кесине, эллилеге да кюрек, сенек, чалгъы сапладан сора да, агъачдан къашыкъла, чолпула, чомачала, гоппан аякъла, чыккырла да ишлеп бергенди. Анга абери этдирге Холамда, Бызынгъада жашагъанла да келиучо эдиле. Кюндюз колхозда ишлеп, кече уа аллай жумушлары этип тургъанды. Ол ишлеп чал-

легенди. Бююнлюкде окъуна да жонгил машинагъа ремонт этип берликди.

Жаланда окъур амал тапмагъанды. Аллах берген усталыкъ бла жашап, башы, юйорюн, юйдегисин да кечиндиргенди. Малкъар халкъны Орта Азиягъа кёчюргенлеринде уа, ала Къазахстанны Павлодар районуна тюшген эдиле. Байрымукъ, кичи къарындашы да танг аласындан ингир къарангысына дери тахталада ишлегенди. Андан сора комбайн жюрютюрге юйренип,

Шахтада Байрымукъ онжети жылгъа жууукъ заманны ишлегенди. Солугъа чыкыгъанында уа, комбинат Нальчикде юч отулу кооператив фатаргъа къошулургъа эркилик бергенди. Къолдан уста эр киши, аны да толусунлай кеси суйгенча жангыртханды. Пенсиягъа чыкыгъанлыкъгъа, ишге юйренген адам бош олтуруп туралмагъанды. Ол бир жолгъа юч жерде ишлегенди: «Шуёлюк» комбинатда, общежитде, Тырынаузну Нальчикде базасында да аберилене ремонт этип.

жыллада электрослесарлыкъ этип, ызы бла уа бурильщик да болгъанды. Бурильщик слесарлыкъны да эте билсе уа, аны даражасы бек уллу эди.

Жер тюбюнде иш къаллай кыйын эмда къоркъуулу болгъанын айтыр кереклиси жокъду. Байрымукъну да, шахачылары келенича, ёпкелери къыйнайды. Болсада юйорюн къайгыгъа эгдиртмес ючюн, аны юсонден сагъынмайды. «Бек иги дарманым аякъ мешинамды. Прохладнада юйге барсам, аны сюрюп айланама», - дейди акъсакъл.

Узакъ ёмюрлюкню

жашырынлыкълары Биз бирге олтуруп, дагъыда кёп затны юсонден ушакъ этгенбиз. Ол анасыны, атасыны суратларын кёргозюп, биланы он сабийлери болгъанды, экиси да бизни ач, жалангач этмес ючюн, кече-кюн да тохтаусуз ишлегенди, дейди. Сора, бир кесек тынгылап: «Алай айтханлыкъмыма, кайысы таулу эр киши неда тиширыу ишлер ючюн къалганды, бютюнда ол кыйын заманлада уа. Бусагъатдагъылагъа да заман тынч туюлюдө. Ала тохтаусуздула, нек эсе да, кайыры эсе да, ашыкъгъанлай турадыла. Бу сабийлеге къарасам, алагъа суткада жыйырма төрт сагъат азлыкъ этгенча кёрюнеди», - дейди.

Алгын заманланы эсгере, аланы аманламайды. «Жашуу некъыйын болгъан эсе да, адамла бир бирлерин багъалагъандыла, жюрютгенди, ишден албугъартмагъандыла. Биз шахарда жашайбыз, къарайма да, мында элдеча туюлюдө. Къоншуду къабартыла, орусла, башка миллетлени келечилери да бар. Къалай эсе да, жабыкъ жашайдыла. Хар бирини да къабакъ эшиклери бийик, орамга чыгып төгеректе башка къарасаң, кишини кёрмейсе», - дейди.

Токъсан бир жылында да былай иги сакъланганын сылтаун соргъанында уа, ол тютюн, аракъны ёмюрюнде да ичменгенин, жауу жюрюрге суйгенин, бир заманда кишиге сукъланмагъанын, зарланмагъанын ёхтемленип айтады. «Андан сора да, баям, къан бла да берилген болуз аякъ ёмюрлюк. Къарт аптам жюзден атлап, атам да 113 жыл жашагъандыла», деп къошады.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: Байрымукъ, Соня, къызлары Фазият эм андан туугъанла бла.

гы сапланы жыйырмадан артыкъ жыл жюрютгенле да болгъандыла.

Хажини самолёту

Бир жол а Холамны башы бла бир ненча самолёт учуп бара болгъанды. Аладан бири, къагъа тийип, пропеллерин сындырады, къанатын да бузады. Адамладан эшитип, лётчик Жаболаны Хажиге болушукъ излеп келеди. Ол а, юйно башына деп хазырлагъан къангаланы эшекеге жюклеп, ол жерге барады. Юйге экинчи кюн ингирликде къайтхан эди. Бир кесекден а эллиле самолётну уханын кёрдюле. Андан сора самолёт элли башы бла укса, эллиле: «Хажини самолёту», - деучо эдиле, - деп эсгергенди Байрымукъ.

Хажини самолётха ремонт этгенин, артада уа ол учуп айланганыны юсонден былтыр кюз артында Холамда анда жашагъанлагъа эсгерте орнатыгъа жораланган жыйлыуда да эшитген эдим. Байрымукъ да, атасыча, къолдан устасы. Хуна къалайды, агъачка да жан салады. Баш иеси ауушхан къызына кеси эки къатлы юй иш-

алагъа ишлерге берилген марда тогъуз гектар болгъанда, жашла уа онбеш-оналты гектарда будай оргъандыла. Ишни эбине терк юйренген, къармашхан жашны мастерге саладыла. Алай бла иш хакъы да 40 сомдан 170 сомгъа кётюрюлед.

Москвагъа жолуучулукъ

Туугъан жерине къайтыр заманга уа сабийле да тирне-клей башлайдыла. Алагъа окъуп билим алыргъа керек эди. 1964 жылда Жаболаны Назирни жашы Махмут участканы таматасы эди да, Байрымукъну Тырынаузуда комбинатха ишлерге чакъырады. Айла бла жер тюбюнден чыкмай ишлеп кезулерни кёп болгъандыла. Бир жол а алчы шахачылары Москвагъа элтедиле. Аланы араларында Жабобар эдиле. Алай тылда да къыйналыр ючюн къалмагъанма. Ёмюрюм иште кетгенди, - дейди Жабо уллу, майдаларын кёрюсте. Ала уа кёндөле. Ол бир айгъа 602 метр къазып ётген бригаданы санында ишлегенди. Рудникде биринчи

Алгъышлау къагъытла

Жаболаны Байрымукъну бла Соняны алты сабийлери, онбир туудукълары, аладан туугъан да жети балачыкъ бардыла. Ала аланы хар бирине да кёз-къулакъ болур ючюн къалмайдыла. Хорланмы байрамыны аллында уа тылда ишлегени ючюн Байрымукъгъа Нальчик шахарны администрациясындан, Россей Федерацияны Президенти Владимир Путинден да жыл сайын алгышшлау писъмола келеди. Аланы къарт багъалы саугъаланыча сакълайды.

-Фронтха жиберигиз мени деп, правленнге баргъан эдим, алай юйорюбюз асыры уллудан, биз он сабий бола эдик, мен а таматалады, балала ачдан ёлюкюдөле, сен андан эсе атанга, ананга болуш, - деп артха айландырып кыйгъан эдиле. Алай тылда да къыйналыр ючюн къалмагъанма. Ёмюрюм иште кетгенди, - дейди Жабо уллу, майдаларын кёрюсте. Ала уа кёндөле. Ол бир айгъа 602 метр къазып ётген бригаданы санында ишлегенди. Рудникде биринчи

Таппыныу

Китапла окъургъа суйгенлени республикалы обществогъа быйыл 40 жыл толгъанды. Ол бири-гиу жандаурлукъ халда ишлейди. Аны бусагъатда иги кесек окъуучулары барды. Мында китапха экинчи кере жашуу береди десек, ёторюк айтырыкъ туюлюбюз. Обществу ишини юсонден аны таматасы Наталья Шинкарёва айтханды:

- Багуш төкген темир горбеледе торлю-торлю чыгъармала аслам жокъыла не бирирегелеринде, алты жыл мындан алгъада «Китапха экинчи жашуу» деген акцияны бардырып башлайбыз. Бу ишни биз къалай башлагъанбыз: юйлерин сатып, кёчерге тюшгенле, бирде китапларын не этерге билмейдиле. Ол заманда аланы биз алып тургъанбыз. Аз-аздан бу иш уллу акциягъа айланып

«Эшигибиз къачан да ачыкъды»

кетгенди. Бусагъатда анга жаш адамла да тири къатышадыла. Ким болса да ангыларгъа керекди - китапны аякъ топ этерге жарамайды!

Алгъаракълада аллай бир иш болгъанды. Биреулен кесини библиотекасыны иги кесегин бизге келтиргенди. Ол адам китапладан къутулургъа излегениликте, атаргъа уа суймегенди. Сёзсюз, биз анга ыразыбыз.

Ала бир ненча машинагъа жюк болгъандыла. Биз аланы эки кюнню ичинде айырып кюрюгенбиз. Аланы кёбюсю озгъан ёмюрню ортасында чыкыгъандыла. Эм жангылары уа токъсанынчы жыллада басмалангандыла. Хар бирин да обществубзну тамгъасы бла белгилегенбиз. Саулай да биз ол китапладан 8124 китап келтиргенбиз. Бизни былай кыйын ишибизде Нальчикни 29-чу но-

мерли гимназиясыны окъуучулары да тири болушучудула, - дегенди Наталья.

Алгъаракълада шахарны солуу паркында окъургъа суйгенлеге китап шкафла къурагъанбыз. Ол биринчи айда ишлеп башлагъанында окъуна окъулгъанланы саны 4,5 мингге жетгенди.

-Бусагъатда окъумайма деген сёз модагъа кирип къалгъанды. Интернет чыкыгъанлы, китап билдириу жаны бла магъанасын таз эте барады, дегенле да бардыла. Мен ол оюм бла ыразы туюлюме. Жаматуат алгын заманладача окъумагъанлыкъгъа, китапаны суйгенле уа бардыла. Алагъа бизни эшигибиз не заманда да ачыкъды, - дейди Наталья Шинкарёва.

КУРДАНЛАНЫ Сюлемен.

ТРЕНЕР

Жашланы керти, кенг эм махтаулу жолгъа чыгъара

Озган ёмюрню токъсанынчы жылларында «Ачемез» атлы жаш тёлю араны башчысы болган кезиунде Герийланы Хусей аскер кьол тутуш (АРБ) бла жетишимли кюрешгенди, сабийлени да юйретгенди. Андан сора ол Бабугент элде спортну бу торлюсюнден бёлум ачады. Ол кезиуде Герий улу жарау этдирген жашчыкъла хорламла келтирилле деп ышанганлыккъгъа, аланы тынгылы не заллары, не башха кереклери болмагъанды. Алай уллу итинулюк, сабийлени юйретирге талпыныу а артыгъы бла окъуна бар эдиле.

Жаш адамланы, эллилени кючлери бла эски клубну спорт залгъа айландырадыла, жыйылган ачхагъа инвентарь, энчи кюйюз аладыла. Сохтасы эм керти тенги, элде спортну биринчи устасы Къабардокъланы Алим бла (жаннетли болсун) Хусей 10-17-жыллыкъ жашчыкъланы, юч къаумгъа юлешип, ишлеп башлайды. Жарау этиу бир кюннге да тохтамайды. Аны кыймылы зырафына кетмейди – ала кеп да бармай эришулеге къатышып тебирейдиле.

Биринчи уллу хорламны 2007 жылда Россейни Тольяттиде бардырылган онючюнчю биринчилигинден Герийланы Руслан келтиредиле. Ол анда алтын майдал кюмътады, Мокъаланы Кемран а – «кюмюшню». Ызы бла уа быллай жетишимле аслам боладыла, он жылны ичине спорт залгъа жорюгенле атларын айтдыргъанлай турадыла.

Бюгюнлюкде уа аланы саны жетмишге жетеди.

- Жаш адамланы аскер кьол тутуш бла кюрешгенлерини талай ахшы жаны барды. Биринчиден, ала кюч-къарыу аладыла. Алай бек башы уа - мында ниет жаны бла чыныгдадыла. Секция - журтха соймекликки, не заманда да аны кьорууларгъа хазырлыккыны шкулду. Ол а бек магъаналыды. Бизге келгенлени асламысы бюгюнлюкде Россейни Сауутланган кючлеринде кьуллукъларын бет жарыккы бардырадыла, аскер билим берген вуздада жетишимли окъуйдула, аланы атларын дан даражалы турнирледе эришедиле, - дейди бийик категориялы тренер, КЪМР-ни физкультурасыны бла спор-

туну сыйлы кьуллукъчусу, Черек районну администрациясыны жаш тёлюню ишлери, спорт эмда туризм жаны бла комитетини специалисти Герийланы Хусей.

Башха спортчуланы юслеринден айтханда, ала да элчилерин кьууандырмай кьоймайдыла. Аланы араларында биз барыбыз да билген Тюменланы Альберт, Битеурроссей, Халкъла аралы турнирледе хорлай келген спортчула Негерланы Артур, Герийланы Руслан, Гупойланы Альберт, Мокъаланы Кемран, Башийланы Альберт, Тюменланы Ислам бла Бийберт, Керменланы Керим, Аккылары Хызыр бла Илияс, Мирзантланы Магомет бла Мурат, Улбашланы Элдар бла Руслан, Мокъаланы Рашит бла Аскер, Тогузаланы Батыр, Эндрейланы Аслан эм кеп башхала бардыла.

Ала къайда болсала да, биринчи тренерлерин - Герийланы Хусейни - унутмайдыла, ол да алагъа жорекден ырадыды. Аланы юслеринден айта, жашла жамауатыбызгъа жангыз да игилик келтирилерине ишексиз болганын айырып айтады.

Жаш спортчуланы жетишимлеринде ата-аналаны, тренерлерини эмда алагъа дайым болушуп тургъан адамланы - Темиржанланы Махтини, Жекеланы Рамазанни, Улбашланы Тахирни - юлюшлери уллудула. Аны ючюн Герий улу алагъа, ыспас эте, ыразылыгын билдиреди.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

ТАПЛАНДЫРЫУ

Жангыртылган «Тотур» ариу ауазладан толлукъду

Тырнауузну «Тотур» стадионунда бардырылган ремонт ишле анга жангы бет бергендиле. Бек биринчи кезге трибунала урунадыла, энди эски узун къангаланы орунларына тап шинтикле салыннандыла. Ары келлик къараучула аллайланы, баям, жангыз да уллу стадионлада кёргендиле.

- Ишибизни тамырлары асфальтны бузгъан къуругъан тереклени кесиюден, артыкъ, чырмау этген бутакъланы кетериуден башлагъанбыз, - дейди баш инженер Маглуланы Хасан. - Аны ызындан комплексни тийресин тапландырыуны кьолгъа алгъанбыз:

хансны жыртылганбыз, жерни кир-кипчикден тазалагъанбыз. Бюгюнлюкде, къабакъ эшиклени тап халгъа келтире, къонакъ юйню да айбатландыра турабыз. Уллу футбол майданны ремонтун бардырабыз, сора волейбол ойнагъан жерни да тегерегин бегитирикбиз.

Сёзсюз, бу къадар жумушну кеси кючююз бла тындыраллыкъ туюлюк эдик. Алай, насыпха, башламчылыгъыбызны жаратып, болушургъа суюгенле чыккъандыла. Бирле техника, материалла жаны бла себеплик этедиле, башхала специалислени чакъыргъандыла. Былайда

Элбрус районну администрациясыны башчысы Уяналаны Казимни да кыйыны уллуду. Ол, жаланда физкультураны бла спортну айнытыу

магъана беруу бла чекленциясыны башчысы Уяналаны Казимни да кыйыны уллуду. Ол, жаланда физкультураны бла спортну айнытыу

Бу къадар ахшы торлениулени тырнауузчула, шахарны къонакълары да Малкъар халкъны жангырыууну кююне аталган концертде бла ветеран командаланы футбол матчларында кёрлюкдюле. Байрам мероприятияла «Тотурда» бардырыллыкъдыла. Аладан сора уа чабыу жолгъа къараллыкъды, тренажёрла орнатыллыкъдыла, футбол майданнга жалгъан кырдыгы бла газон салынырыкъды эмда бассейнге толу ремонт этилликди.

Анатолий ТЕМИРОВ. Суратла авторнудула.

Ыйыкъларга гораскон

28-чи мартдан 4-чю апрельге деру

КЪОЧХАР.

Унутулган танышла кеслерин эсгертирле. Аланы барысы да жорекни жапсарыча хайырлы да болмаза, алайды да, ачыуугъузну къатыгыздагыладан алыргъа кюрешмегиз.

ТАНА.

Кеси кесигизге ышанулулкъ эм эринчеклик сизни тыгъырыкъгъа сугарыкъдыла. Андан жаланда кюч-къарыуны бирикдириу эм хар затны да эсеплеу къутултурукъду.

ЭГИЗЛЕ.

Шошайып къалмагъыз, аха алыш-бёлюшде документлеге сакъ болуугъуз. Тенгле бла да, таза хауагъа чыгып, табийгъатда олтуругъуз.

АЙРЫЧАБАКъ.

Уллу аха операцияланы бардырыууну къююгъуз, алай этмесегиз, къыйын болумгъа тошерикиз, андан эсе ёз жашауугъузну юсюнден сагъыш этигиз.

АСЛАН.

Оноучула бла тюбешгенде, кесигизни тыйыгъыз, алай этмесегиз, сизни терс ангъларыкъдыла. Ыйыкъ жетишимлиди, алай эсе да, кюч-къарыу а аз боллукъду – къарыуугъузну салып кюрешмегиз, рекордла этеме деп. Хар затны эсеплеп ишлеу жетишимге элтирикди.

КЪЫЗ.

Ыйыкъ иги эсе да, кюч-къарыуугъуз жетишимли боллукъ туюлюкду, алай эсе, кесигизни къыйнамагъыз, къарыуугъузну шарт билиу – жетишимге жолду.

БАЗМАН.

Ыйыкъны биринчи жарымы план бла жолучулукъгъа атланарыгъа бек игиди, узакъ жолгъа окъуна да, жаланда битеу борчланы къайтаргъандан сора да.

АКъЫРАП.

Кеси кесигизге бийик багъа бичиу къыйын болумгъа тошорлюкдю. Чекден озмагъыз, ол кезиуде жетишимли болургъа жулдузла болушуркюдула.

САДАКъКЫ.

Эсеплеген кезиуде кесигиз да билмей тургъанлай алданмаз ючюн, сакъ болуугъуз. Кесигизни муратларыгъызны дагыда да эсеплегиз эм тергеиз.

ТЕКЕМЮЮЗ.

Баш ауруудан къутулур ючюн, бек игиси иги жукъуду. Суймегенлеригиз этген ууакъ чурумлагъа эс бурмагъыз.

СУУКъКЫ.

Эрттенликде кесигизни тап жюрюторге кюрешигиз, ууакъ затла ючюн къауагъа этмегиз, къатыгыздагыланы болумларын осалландырмагъыз.

ЧАБАКъ.

Жууукъ кезиуде сизни жашауугъузда торлениуле иги болурларын сие эсегиз, хар затны эсеплегиз, кеси къарыуугъузну да эсе алыгъыз, алай бла биринчи атламланы къалай этеригизни шарт тохташдырыгъыз.

Топалайчыкъ

Малкъондуланы Русалинагъа 2 жыл болады. Ол Нальчик шахарда жашайды.

Презентация

Тырнауузну Къулийланы Къайсын атлы Культура юйюнде Абдуллаланы Маринаны «Карачаево – балкарская традиционная кулинария» деген китабыны презентациясы болганды. Аны къурагъанла Элбрус районну краеведение музейи, администрациясыны Культура управленийясы эм Тишируулары совети жыйылыну малкъар халкъны Жангыруу кюнуне атагандыла. Къонакъланы санында филология илмуланы доктору Биттирланы Тамара, тарыхчы, этнограф Джуртубайланы Махти, поэт Табакъсойланы Мухтар, «Къайсыннга 100 атлам» деген проектни таматасы Тетууланы Хадис да болгандыла.

Тин байлыгъыбызгъа танг къошумчулукъ

Анда сѐлешгенле бары да Маринаны бизни халкъны аш – азыкъ культурасын жыйыуда, аны сакълауда да уллу кыйыны болгъанын белгилегендиле, быллай тынгылы, 800 рецепт кирген китап Шимал Кавказда биринчи кѳре басмаланганын да айтхандыла. Джуртубай улу авторну малчылыкъгъа, сабанчылыкъгъа, дагъыда халкъны башха жашау турмушуна эс бургъанын бютунда уллу жетишимге санагъанды.

Абдуллаланы къызлары, монографиясын хазырлай, архив, кеси жыйгъан материалланы эркин хайырланганын, алагъа таяна, ѳз оюмларын шарт айтханын да Биттирланы Тамара чертгенди. Табакъсойланы Мухтар: «Биз унута баргъан затларыбызны Маринаны хайырындан келлик тѳлюлеге да сакълаялыкъбыз. Ол халкъыбызны аш – азыкъ жашау турмушунда чексиз байлыгъын туура этгенди», - дегенди.

Китап эки минг тираж бла

чыкъганды. Тетууланы Хадисни оюмуна кѳре, ол уллу тыйол эсе да, аны магъанасы, багъасы уа чексизди. «Ол алыкъа жангыдан басмаланырыкъды», - деп, анга ышанганын да билдиргенди. Сора Марина жашау жолунда кѳп торлю болумгъа тюбегенин,

бир заманда аны комсомолда ишлегенин да айтып, ол иги школ болганын, ол жылла аны ниетин къатдыргъанларын да белгилегенди Хадис.

Быллай къууанчлы жыйылыу жырсыз болмайды. Афашокъаланы Элдар бла Ёзденланы Танзила презентациягъа келгенлени жырлары, назмулары бла къууандыргъандыла. Ол кюн Абдуллаланы къызлары кѳп аруу, ыспас, алгъы сѳзде да эшитгенди. Кезиу анга жетгенде, ол монография бла ишлеу къалай торлю баргъанын халпарлаганды. Алгъа, бир къауум рецепт жыйып, жукъа брошюра чыгъарып мураты болганын, иш башланганда уа, анга кѳп зат ачылганын, бир-бир ашарыкъла жаланда байрамлада, къууанчлада этилгенлерин билгенинде, этнография материал да бир талай жыйылгъандан сора тынгылы китапха жетгенин билдиргенди автор.

Сѳзюню ахырында Марина бу жыйылыну къурагъанлагъа, анга китабын жарашдырыгъа, хазырларгъа болушханланы барына да жорек ыразылыгъын билдиргенди. Жыйылгъанланы сорууларына да тынгылы жууапла бергенди. Элбрусчула Ёзденланы Хызырге, Курданланы Тахирге, Будаиланы Назирге, дагъыда башхалагъа да ыспас этгенди ол.

Абдуллаланы Маринаны «Карачаево - балкарская традиционная кулинария» деген китабы къысха заманны ичинде кенг белгилли болганды. Апрельни ал кюнлеринде аны кезиулеу презентациясына Къарачайдан къонакъла келирге сойгенлерин да билдиргендиле.

**Светлана ИОРДАН,
ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.**

Билдирги

Къачхынчыланы да чакъыргъандыла

28-чи мартда, Малкъар халкъны жангыруу кюнуне аталып, Хасанияда къууанчлы байрам къураллыкъды. Эрттенликден мында, келген къонакъланы сыйларча, аш-азык хазырлап тебирерикдиле. **13. 00 сагъатдан** башлаб а жыйылгъанланы, жыр - оюннга къатышып, миллет азыкъланы татыуларын кѳрюрге онглары боллукъду.

- Быйыл байрамгъа бусагъатда Нальчикни санаторийлеринде жашагъан Луганскдан къачхынчыланы да чакъыргъанбыз. Аланы малкъарлыланы адет-тѳрелери бла шагырейлендиргенден сора сыйлагъан да этерикбиз, - деп билдиргенди бизге элли администрациясыны башчысы Азаматланы Къайсын.

Ингирде уа, **16. 00 сагъатда,** Хасанияны Культура юйюнде, Къабарты-Малкъарны эстрадасыны артистлери да къошулуп, жарык концерт кѳргюзтюллукъду.

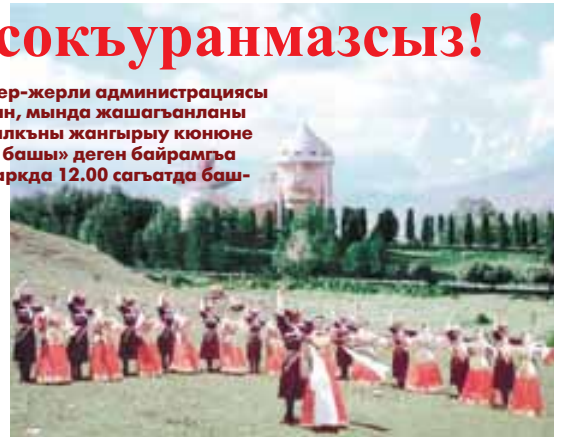
Быллай байрам мероприятияла Кенжеде бла Акъ-Сууда да бардырыллыкъдыла.

Солуу

Келигиз, сокъуранмазсыз!

Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы республиканы къонакъларын, мында жашагъанланы да 28-чи мартда Малкъар халкъны жангыруу кюнуне аталгъан «Жангырууну жаз башы» деген байрамгъа чакъырады. Ол Атажукин паркда 12.00 сагъатда башланырыкъды.

Проектни чегинде жырчыла бла сабий тепсеу коллективле, фахмулулукъларын кѳргюзтүп, жыйылгъанланы къууандырылкъдыла. Ол кюн солуу бахчада Локияланы Рашитни коллекциясында эллиге жууукъ малкъар кийиз кѳрмюч да къураллыкъды. Аланы кѳбюсю жыйырманчы ѳмюрню ал жылларында хазырланганладыла, эмда сейири уа онтогузунчу ѳмюрде этилген экспонатды. Анда бурунгулуруна белгиле миллет оюула бла бирге келишген аламат суратланы къурайдыла.

Эсигизге салайыкъ, Малкъар халкъны жангыруу кюн республикада Къабарты-Малкъарны Президентини 1994 жылда «Об установлении Дня возрождения балкарского на-

рода» Указгъа къол салганындан бери белгиленеди. 2015 жылда малкъар халкъ оюнчылыкъ сюрюнден тарыхлы туугъан журтуна къайтханына элли сегиз жыл болады.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

**Баш редактор
АТТАЛАНЫ ЖАМАЛ**

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
БЕПЪАЙЛАНЫ Муталип
(баш редактору орунбасары)
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
САРАККУЛАНЫ Асият
(культура бѳлюмюне таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чю июнда регистрация этилгенди.
Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланганды.
Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33

Номерге графикте кѳре 19.00 сагъатда къол салында. 20.00 сагъатда къол салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Мокъаланы Зукура-дежурный редактор:
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Акушуланы Феруза - (1, 2, 3, 4, 15, 16-чы бетле), Зезаланы Лида - (5, 6, 11, 12, 13, 14-чю бетле) - корректорла.
Тиражы 2100 экз. Заказ № 517

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекти, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru